

MAI

ENRERA

REVISTA D'ACTIVITATS DE MUNTANYA
ESPORT I CULTURA

XL
**Renovació
de la flama
de la llengua
catalana**

**15 de febrer de 2009
a Montserrat**

NÚMERO: 452
ANY 2009
PREU: 2,40 €

**CLUB
EXCURSIONISTA
DE GRÀCIA**

s u m a r i

- 3 **Editorial**
Francesc Sanahuja i Toledano
- 6 **40è Aniversari**
Josep Marià Soler - Abat de Montserrat
- 8 **Discurs Ernest Benach**
Ernest Benach - President del Parlament de Catalunya
- 10 **Fa 20 anys que té 20 anys**
Guillem Espriu i Avendaño - Regidor del Districte de Gràcia
- 11 **Fins la propera renovació!**
Joan Miguel Rodríguez - Alcalde de Monistrol de Montserrat
- 12 **Notícia al web d'Esquerra**
- 13 **Les entitats excursionistes i la flama de la llengua**
Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya
- 14 **El GPRENC a la 40ena Renovació**
GPRENC
- 16 **La fragilitat d'una llengua subordinada**
Enric Garriga i Trullols
- 18 **La flama de la llengua catalana**
Carlos Pablos
- 19 **Quo vadis lingua?**
Josep Roca Ortiz
- 24 **La flama: penyora d'un compromís**
Jordi Mir
- 27 *** Entitat organitzadora d'enguany:**
Club Excursionista de Gràcia
Indrets del Record
- 28 **Compromís amb la nostra terra... Catalunya!**
Joan Cervera i Batariu
- 31 **La llengua**
Carles Riera
- 32 **Pompeu Fabra**
Dolors Lázaro
- 34 **La flama de la llengua catalana d'enguany**
Unió Excursionista de Catalunya de Gràcia
- 36 **Renovació de la flama de la llengua catalana**
Teresa Clota
- 37 **El català com a element de seducció local i global**
Felip Puig
- 38 **Un aspecte de la flama de la llengua catalana**
Josep Sicart i Tauler
- 40 **Una excursió Fabra**
R. Ll. Huguet
- 42 **La flama de la llengua al barri del Coll**
Joan Àngel Frigola
- 43 **L'Orfeó amb la Flama**
Ramon Botet
- 44 **La flama de la llengua i la Festa Major**
Ricard Estruch
- 45 **Vetlleu el foc!**
Joan Triadú
- 46 **40ena renovació de la flama de la llengua catalana-Montserrat 2009**
Aurora Vila i Guàrdia
- 48 **40ena renovació de la flama de la llengua catalana**
Club Excursionista de Gràcia
- 50 **Memòria**
IPECC
- 52 **"Fer la senyora"**
Roger Lloses
- 54 **La flama de la llengua**
Antoni Dalmau i Jover
- 55 **40ena renovació de la flama de la llengua catalana**
Lluïsos de Gràcia
- 56 **La flama de la llengua catalana arriba a l'Estadi**
C.E. Europa
- 57 **La flama de la Llengua Catalana visita el Cercle**
El Cercle
- 58 **Relació d'Entitats excursionistes que han participat en les renovacions de la flama**
- 60 **Activitats realitzades durant la 40ena renovació de la flama de la llengua**
- 62 **Recull de frases**

Creu de Sant Jordi 1992

Medalla d'Honor de Barcelona 2004

Direcció:

Maria Dolors Lázaro i Palau

Coordinació:

Francesc Esquerda i Alsina

Consell de redacció:

Aurora Vila i Guàrdia
Joan Cervera i Batariu
Francesc Sanahuja i Toledano
Roger Lloses i Huguet

Fotos:

Jaume Vaqué, Dolors Bonet, Jordi Pi, Toni Pardinilla, Pepita Sambola, Sergi Diez, Dolors Lázaro, Enric Guíllera, Jordi Coca, Vicenç Caubet, Jordi Arnó, Araceli Belenguier.

Dipòsit Legal: B-24653-83

Edita:

Club Excursionista de Gràcia
Passatge Mulet, 4 Torre
08006 Barcelona
Tel. 93 237 86 59 - Fax 93 237 31 48
A/e: cegracia@cegracia.cat
www.cegracia.cat

Impressió:

Winihard Gràfics S.L.
Pol. Ind. Moià
Av. del Prat, 7 - 08180 Moià
Tel. 93 830 09 03
Fax 93 820 76 01

FUNDAT AL 1922

Adherit a:

Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya
Federació Espanyola de Càmping i Caravana
Grup Alta Muntanya Espanyol
Federació Catalana d'Espeleologia
Federació Catalana d'Entitats Corals
Federació Catalana d'Esports d'Hivern
Membre fundador de la Federació Internacional de Càmping i Caravana
Representant a Catalunya del Càmping Club de França

Amb la col·laboració de:

ANIVERSARI DE LA FLAMA

Enguany farà 40 anys que la Mare de Déu de Montserrat dona aixopluc a la llàntia i, en aquesta nova edició, tercera que organitza la nostra entitat, després de les dels anys 1972 i 1997, tenia un caire especial també per coincidir amb el 140è aniversari del naixement del mestre Pompeu Fabra. Així vam considerar que amb el suport institucional que pertocava aconseguiríem fer arribar una vegada més a tota la societat catalana la gran tasca que va realitzar Pompeu Fabra i el nexa d'unió que va representar entre llengua, cultura i excursionisme per a la nostra societat.

Aquesta trobada a l'Abadia de Montserrat tanca un cycle d'activitats vinculades a la promoció de la nostra cultura i la figura de Pompeu Fabra a través del compromís del món excursionista. Així doncs, des del passat dia 31 de febrer, la representació del col·lectiu excursionista va encendre la torxa davant de la tomba de Pompeu Fabra a Prada de Conflent, una flama en record de la seva memòria, la qual va recórrer a partir d'aquell dia les entitats graciencques. Així, els socis dels Lluïsos de Gràcia, la UEC de Gràcia, l'Orfeó Gracienc, el Cercle d'Agermanament Occità-Català, el Taller d'Història de Gràcia, el Club Esportiu Europa, la Federació de la Festa Major de Gràcia, el Centre Moral i Instructiu de Gràcia, el Cercle Catòlic de Gràcia i l'Ajuntament de Gràcia es van afegir a l'homenatge a la Flama de la Llengua i a Pompeu Fabra. També l'Ajuntament de Monistrol, un any més, va vetllar la flama la nit prèvia a la seva pujada al monestir de Montserrat. Un cop més es demostra el suport de les nostres entitats a la Flama.

Cal recordar que la llàntia situada a l'atri de la basílica de Montserrat porta la inscripció que diu "L'encengué la fe, la portà l'esforç i la mantingué la voluntat d'un poble", perquè quedi constància del desig d'aquest poble de defensar, potenciar i projectar la seva parla sempre i arreu.

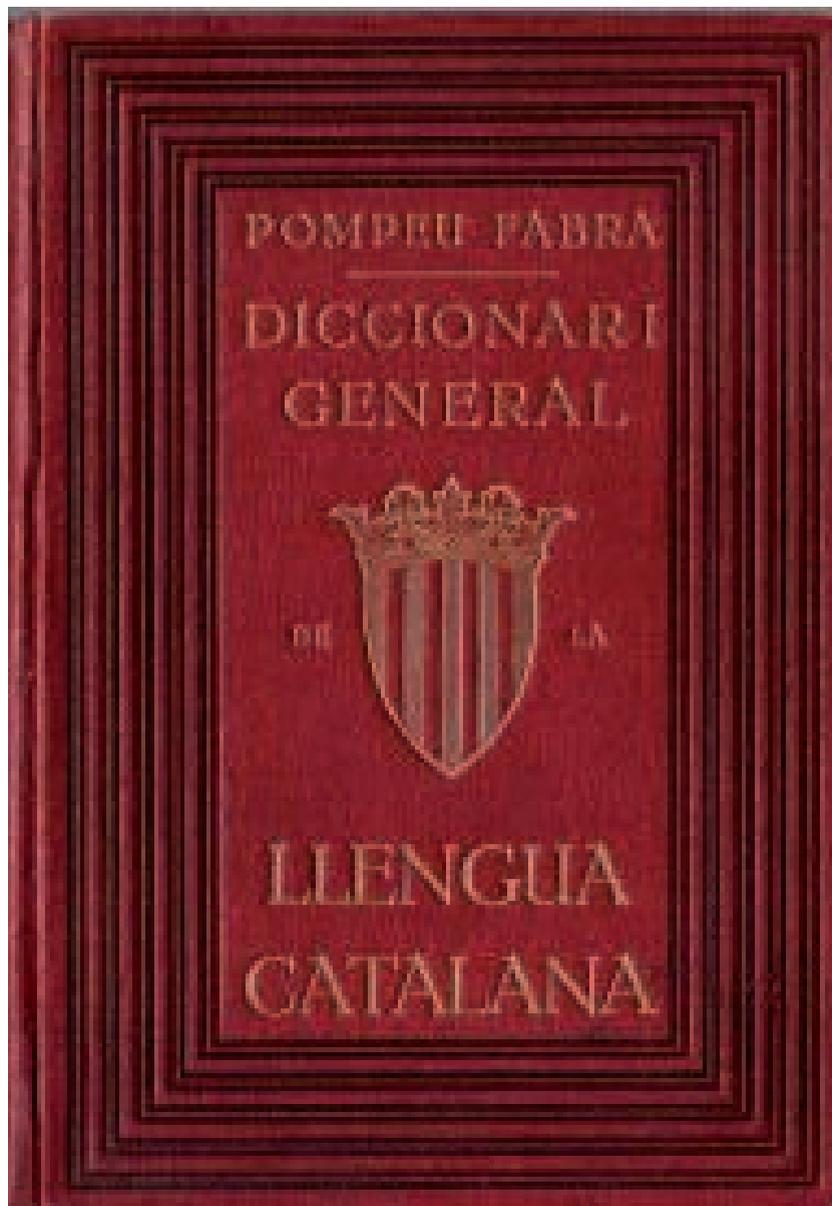
Aquest poble que any rere any reafirma la seva voluntat que la nostra llengua sigui utilitzada i reconeguda internacionalment, amb la normalitat que li pertoca. Des de la vessant del món excursionista ha demostrat aquesta realitat a través de les seves revistes, butlletins i activitats, que han estat defensors absoluts de la nostra llengua des de fa més de 150 anys.

Tornant a la figura del nostre Mestre, també cal destacar que Pompeu Fabra no només va estructurar la nostra gramàtica sinó que també va ser el primer president de la Unió Catalana de Federacions Esportives, actualment coneguda com Unió de Federacions Esportives de Catalunya, UFEC, vinculant de manera efectiva la cultura i l'esport tal com recull el meu amic el Dr. Balius en un article.

Per tercera vegada el Club Excursionista de Gràcia s'honora en portar a la nostra basílica de Montserrat aquesta Flama de la Llengua i així renovar la llum de la llàntia que des de l'any 1968 es va encendre per primer cop i per tal que perduri en el temps en memòria dels que van treballar per la nostra cultura i per projectar-la al futur.

Agraïxo, finalment, l'esforç, la voluntat i la fe de tots els que han col·laborat i participat en els actes. ■

Francesc Sanahuja i Toledano
President del Club Excursionista de Gràcia

Diccionari General de la Llengua Catalana (POMPEU FABRA)

**FABRA, Pompeu. Barcelona: Llibreria Catalonia, 1932.
1a Edició 8º. 1782 pàgines. Enq. Tela editorial il·lustrada**

40È ANIVERSARI DE LA RENOVACIÓ DE LA FLAMA DE LA LLENGUA CATALANA

Josep M. Soler - Abat de Montserrat

***"Montserrat ha de ser un encoratjament
per intentar canviar el desencís pel que fa al futur
de la llengua i el futur del país"***

Al llarg de l'any 2008 va tenir lloc la celebració del mil·lenari de l'elecció de l'Abat Oliba com a abat dels monestirs de Santa Maria de Ripoll i de Sant Miquel de Cuixà. L'Abat Oliba pot ser anomenat, sense cap mena de dubte, un dels pares de la pàtria catalana ja que amb el seu intens treball va promoure la construcció d'una societat més unida, més justa i més pacífica, que anava prenent consciència de la seva personalitat diferenciada.

Una de les iniciatives més destacades de l'Abat Oliba fou la fundació d'un monestir a la muntanya de Montserrat, el qual, durant gairebé més de mil

anys, ha anat estenent les seves arrels en la nostra terra catalana i ha escoltat els crits d'alegria i de tristesa del seu poble. Així, Montserrat, santuari de la patrona de Catalunya, s'ha sentit sempre orgullós de poder acollir tots aquells que hi pugen amb els seus anhels i els seus desigs.

És per aquest motiu que la Comunitat de monjos va acollir amb goig la celebració del 40è aniversari de la Renovació de la Flama de la Llengua Catalana, organitzada enguany pel Club Excursionista de Gràcia. Novament, la Flama de la Llengua Catalana

Abadia de Montserrat

tornà a pujar fins als peus de Santa Maria, fent novament present l'esperit de poble que ens llegà l'Abat Oliba.

Quaranta anys és una fita important i cal estar agraïts a tots aquells que han fet possible que any rere any tingués lloc la renovació de la Flama: amb el seu esforç han aconseguit que el ble de la il·lusió i de l'esperança no s'apagués mai. En aquest sentit, crec que ha estat una iniciativa molt bona la publicació d'un llibre commemoratiu dels quaranta anys ja que ens permet mantenir sempre viu el record i la memòria del nostre passat recent per mantenir-ne l'esperit.

Però, tanmateix, quaranta anys també són una bona ocasió per veure fins on ens ha portat el camí

recorregut i quina és la ruta que cal prendre en el futur. Certament, la feina feta ha estat molta, però encara en queda molta per fer. Cal continuar vetllant perquè la nostra llengua catalana sigui parlada correctament i en tots els àmbits de la nostra societat. A més, cal continuar preservant la nostra identitat catalana i la nostra cultura, que ens configuren com a poble.

Agraeixo la tasca feta al llarg dels anys per part de la Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya i de totes les agrupacions excursionistes que han col·laborat en la renovació anual de la Flama de la Llengua Catalana, a la vegada que els encoratjo a continuar treballant amb afany. Des de Montserrat, procurarem sempre oferir-los l'acollida i el suport que de nosaltres s'espera. ■

40A RENOVACIÓ DE LA FLAMA DE LA LLENGUA CATALANA

Ernest Benach - President del Parlament de Catalunya
Monestir de Montserrat, 15 de febrer de 2009

Molt bon dia. Excel·lentíssim Pare Abat, senyor alcalde, president del Club Excursionista de Gràcia, moltes gràcies, primer, per haver-me convidat i per l'oportunitat de poder compartir aquesta estona amb tots vostès en un acte absolutament important, entre d'altres coses perquè celebrem el compromís amb la llengua. I celebrar el compromís amb la llengua també significa celebrar el compromís amb la voluntat de ser; jo diria fins i tot amb la voluntat de continuar essent.

Quaranta anys de renovació també tenen un significat de convicció i de fermesa de molta gent i d'any rere any. Renovar la flama és mantenir viu el record dels qui ens precediren però, al mateix temps que recordar, el que fem és reivindicar en veu alta la identitat i la llibertat.

La llengua, la nostra llengua, uneix territoris, uneix persones, uneix nació, un concepte que moltes vegades la gent identifica de diferents maneres. Però aquella nació que és la gent, la gent de tants i tants llocs..., en el nostre cas aquest nexa comú de la llengua és absolutament fonamental.

Per tant, la nostra nació, a diferència d'altres, és una nació que essencialment ha expressat la voluntat de ser sense voler imposar res. Ha expressat la voluntat d'existir, i l'ha expressada amb tota la normalitat possible. Voluntat de ser, doncs, amb normalitat i en llibertat.

Avui les coses canvien. La societat canvia, el món canvia, i canvia d'una manera molt ràpida. Aquest món global del qual formem part ens demana nous reptes, ens reclama nous reptes, i a aquests nous reptes només hi podem respondre des de la nostra pròpia identitat.

Catalunya ha estat de sempre un país obert, un país solidari. Hem estat terra d'acollida des de fa segles. I, justament, el món que ve, aquest món global, s'alimenta de la diversitat i s'alimenta d'identitats diferents. Per tant, la nostra aportació, la nostra aportació com a país, és absolutament fonamental. I a més la nostra aportació d'una llengua diferenciada és especialment rellevant, entre d'altres coses perquè és la millor aportació que podem fer a la cultura universal: la nostra pròpia cultura, la nostra pròpia identitat, la nostra pròpia llengua.

El fil de la història ens ha posat en moltes dificultats al llarg dels temps, però les hem superades, hem continuat avançant. I potser de vegades pensem en les dificultats en determinades claus. Ara vénen dificultats que no sabem interpretar, segurament, dificultats que tenen altres formes, dificultats que fins i tot hem de saber llegir i hem de saber interpretar, però també és evident que si històricament hem estat capaços de fer-ho, ara també. I ara, en primer lloc, i per poder-les afrontar, el que cal és continuar renovant aquesta voluntat que expressem avui aquí de continuar avançant.

Cal ser constants, cal ser intel·ligents, i cal ser-ho perquè la nostra llengua sigui una llengua de cohesió social. Hem fet molt en el passat, crec que fem molt en el present –les institucions, la societat civil–, però encara ens queda molta feina per fer, moltíssima feina per fer, entre d'altres coses perquè aquest món nou que ve, aquest món nou que construïm, ens reclama de manera permanent aquesta actitud.

El català ha de ser una llengua viva. Deia abans que ha de ser la llengua de cohesió, però ha de ser una llengua viva, ha de ser una llengua present al carrer, ha de ser una llengua present a tot el territori. No pot ser que hi hagin trossos del país, zones del país, en què la llengua passa a ser la segona llengua. Per tant, des d'aquest punt de vista tenim molta feina. És important institucionalitzar-la, que el català sigui la llengua de les administracions, però és important sobretot socialitzar-la, és a dir, que el català sigui la llengua del poble, la llengua de l'oci, la llengua de la vida social del nostre país.

Pompeu Fabra, i avui és especialment rellevant recordar-lo, va dir: "El problema de Catalunya depèn de l'actuació i de l'esforç de cadascú. Hem d'evitar providencialismes. Només tindrem el que nosaltres sapiguem guanyar". Doncs bé, avui, el 2009, segle XXI, Pompeu Fabra és absolutament vigent. El problema de Catalunya depèn de l'actuació i de l'esforç de cadascú. Només tindrem el que nosaltres sapiguem guanyar.

Voldria acabar aquestes paraules agraint la contribució de tantes i tantes persones que fan possible la renovació de la Flama, pel que representa, però també, sobretot, pel que té de lligam entre passat, present i futur.

I voldria també acabar agraint l'actitud de tanta i tanta gent que fa possible que avui el català sigui tot això que els he comentat: que sigui una llengua potent, una llengua que té una creació extraordinària en aquests moments, una llengua que s'ha anat normalitzant en molts àmbits però que encara no s'ha normalitzat del tot. I això depèn de tots i cadascun de nosaltres. Per tant, vull agrair-los també aquest esforç, de què avui donem testimoni davant de tots vostès.

Entre tots, doncs, cal perseverar per aconseguir que el català sigui la llengua d'ús normal en tots els àmbits de la vida, per aconseguir també que la nostra nació avanci en el camí del progrés, en la recerca de les llibertats, que una cosa va molt lligada a l'altra.

Moltes gràcies per haver-me deixat participar en aquest acte, i molta sort, no solament per al futur comú, sinó per a tots i cadascun de vostès.

Moltes gràcies. ■

FA 20 ANYS QUE TÉ 20 ANYS

Guillem, Espriu i Avendaño - Regidor del Districte de Gràcia

Ajuntament de Barcelona

Districte de Gràcia

Q

uaranta anys són els que avalen el reconeixement d'una causa que ens uneix i d'una tradició que ens omple d'orgull a moltes i molts de nosaltres.

Enguany aquest aniversari a Gràcia es va celebrar d'una manera àmplia, participativa i amb un sentiment col·lectiu de reconeixement de la nostra llengua que ens va implicar a tots i a totes en les diverses activitats que es varen dur a terme.

És d'agrair que la Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya (FEEC) i, en concret, el Club

Excursionista de Gràcia, esmerci els seus esforços organitzatius en fer d'aquest, un esdeveniment comú i compartit. Ningú millor que aquestes entitats podrien liderar un projecte d'aquesta magnitud pel que tenen d'arrelament històric al país i pel seu contingut i bagatge cultural.

Aquest esdeveniment reconeix la figura de Pompeu Fabra, il·lustre gracienc del barri de La Salut, fill d'un alcalde de la Vila de Gràcia en la Primera República i pare de l'ordenació i sistematització de la llengua catalana.

La flama, el seu símbol, representa quelcom que perdura en el temps, sigui quin sigui el moment històric, i el suport i la il·lusió de la gent fa que es renovi, no cada any, sinó dia a dia,. I així es va demostrar en el treball cooperatiu de les entitats de Gràcia, portant la flama a les seves seves, a casa seva.

Per a mi, com a Regidor del districte de Gràcia, és un orgull haver estat testimoni d'aquesta celebració i vull encoratjar-vos a continuar endavant amb aquest projecte.

Perquè "La Flama és el símbol d'una parla que ens dóna alè i ens fa germans", felicitats! ■

FINIS LA PROPERA RENOVACIÓ!

Joan Miguel Rodríguez

Alcalde de Monistrol de Montserrat

Monistrol de Calders

Aquest febrer un any més es va celebrar la Renovació de la Flama de la Llengua Catalana. Personalment penso que és un acte important, ja que la llengua és el tret que més ens diferencia i alhora ens uneix. Un país sense llengua és un país orfe. El fet que els encarregats de continuar la renovació siguin entitats excursionistes parla per si sol, ja que la llengua com l'excursionisme es tracta de conèixer, plantejar i gaudir. Si el punt final és, i crec que ha de ser, Montserrat, de ben segur el camp base o punt d'inici ha de ser Monistrol. Per això mateix és per a Monistrol un plaer i un orgull ser part d'aquesta Renovació. Personalment he participat de les darreres edicions i puc dir que és en aquests actes quan et sents més orgullós de ser català. Perquè cal que la Flama estigui viva, cal que tots treballem dins les nostres possibilitats, que de ben segur són més de les que ens pensem.

Visca la llengua que Pompeu Fabra va estructurar.

Si no la millor, sí la nostra.

Fins la propera Renovació de la Flama, Monistrol i jo mateix us esperem.

Salut i visca Catalunya. ■

PUBLICAT AL WEB D'ERC EL DIUMENGE 15 DE FEBRER DE 2009

"El català ha de ser una llengua viva i de cohesió social"

Ernest Benach

El president del Parlament ha assistit avui a l'acte de renovació de la XL Flama de la Llengua Catalana a Montserrat. La commemoració, organitzada pel Club Excursionista de Gràcia i la Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya, ha començat a primera hora del matí amb l'arribada de la flama al Monestir. Al migdia s'ha fet la renovació de la flama amb l'encesa de la llàntia votiva de l'excursionisme català. Tot seguit, hi ha hagut l'acte institucional en què, a més de Benach, han participat el president del Club Excursionista de Gràcia, Francesc Sanahuja, l'alcalde de Monistrol de Montserrat, Joan Miquel Rodríguez, i l'abat de Montserrat, Josep M. Soler, que ha clos l'acte.

Al seu parlament, Benach ha destacat que aquesta celebració demostra **"el compromís amb la llengua, amb la voluntat de ser i de**

continuar essent", alhora que manté viu el record dels que ens han precedit i reivindica en veu alta identitat i llibertat. Benach ha recordat que el català **"és la nostra principal aportació a la cultura universal i a la globalització"** i ha afegit que la llengua **"uneix territoris, persones i uneix nació"** i que al món global actual cal ser-hi presents **"des de la nostra identitat amb la nostra llengua"**. En aquest punt, ha recordat les dificultats que hi ha per aconseguir-ho, però s'ha mostrat convençut que **"renovant la nostra voluntat, seguirem avançant"**. Per al president del Parlament és indispensable que **"la nostra sigui una llengua comuna i de cohesió social"** i, per això, **"cal que sigui una llengua viva, que trepitgi carrer"**. En aquest sentit ha assenyalat que institucionalitzar el català és important, però també **"que sigui la llengua del poble, de l'oci i de la vida social del nostre país"**. ■

LES ENTITATS EXCURSIONISTES I LA FLAMA DE LA LLENGUA

Un any més s'han celebrat els actes de Renovació de la Flama de la Llengua Catalana.

Quan l'any 1968, amb motiu del centenari del naixement de Pompeu Fabra i el vintè de la seva mort, se celebraren uns actes commemoratius promoguts per cinc entitats excursionistes, aquests tenien un clar caire reivindicatiu. La Federació, malgrat les dificultats que podia comportar, va saber recollir el que era el sentiment majoritari de l'excursionisme català: la llengua i les llibertats.

L'encesa de la Flama de la Llengua a Prada i portar-la després a Montserrat, va esdevenir per a l'excursionisme una de les inflexions més rellevants, sinó la més, després de gairebé trenta anys de nul·les possibilitats de recuperació d'allò que havíem perdut. Amb l'exemple de Fabra excursionista i patriota, les entitats excursionistes feien un pas endavant vers la vindicació de la nostra identitat.

L'any següent, el 1969 tingué lloc la Primera Renovació de la Flama, i des d'aleshores, cada any

una entitat o un grup d'elles, ha demanat d'organitzar la Renovació.

Vuitanta-cinc són les entitats que, de forma individual o col·lectiva, hi han participat fins ara. Algunes, a més, han repetit dues o tres vegades, i la Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya des del primer moment se n'ha responsabilitzat i els ha donat suport. En aquesta 40ena edició, en les paraules dirigides als assistents pel vicepresident de la FEEC, en Francesc Guillamon, durant l'encesa de la llàntia a l'atri del monestir de Montserrat, ho ha tornat a refermar.

La varietat d'actes que al llarg dels anys s'han celebrat fa difícil no repetir-los. El seu lluïment i la participació dels excursionistes ha pogut variar segons les conjuntures, però res no ha fet esgotar la voluntat i l'esforç necessari del moviment excursionista per fer palès que la Llengua, Pompeu Fabra, Prada de Conflent i Montserrat, formen un conjunt amb una significació que, cada any que passa, és demostra necessari mantenir ben viu. ■

EL GPRENC a la 40ena Renovació

GPRENC

La Comissió organitzadora de la 40ena Renovació de la Flama de la Llengua Catalana, amb el valuós suport del Grup Pirinenc Excursionista Nord Català (GPRENC), van ser rebuts a l'Ajuntament pel Sotsprefecte de Prada de Conflent, senyor Enric Roure

La trobada realitzada el 20 de desembre de 2008 a l'Ajuntament, va permetre copsar l'excel·lent predisposició de Prada per acollir l'encesa de la Flama de la Llengua Catalana, igual com ho va fer, al seu moment, amb el Mestre Pompeu Fabra

El dissabte 31 de gener, l'autocar amb excursionistes de diferents entitats del Principat arriba a Marquixanes

Guiats pels amics del GPRENC es fa l'excursió cap a Marcèvol

Durant el trajecte, gaudint d'excel·lents panoràmiques de la vall del Tet i del Canigó, la poetessa Anna Maluquer recità poemes de Josep Sebastià Pons i Jacint Verdaguer, entre d'altres

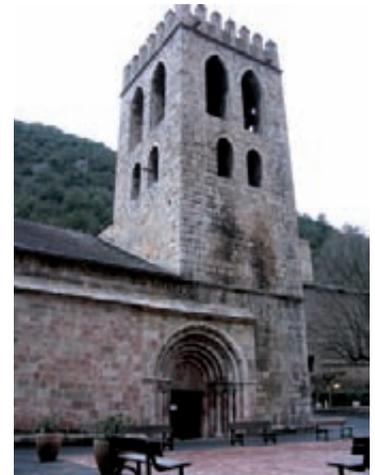
A l'entorn del Priorat i poble de Marcèvol, actualment amenaçat per un inadequat projecte de camp de golf

Visita al Priorat, on es continua el recital poètic i es canten cançons tradicionals de les comarques nord-catalanes

A la tarda també es visita Sant Miquel de Cuixà i Vilafranca de Conflent

Molt ben allotjats a l'Institut Sant Josep mercès a l'intercessió dels geperencs

L'endemà dia 1 de febrer, de camí cap al cementiri de Prada, om fa una parada davant la casa on va viure i morir Pompeu Fabra

Prada reconeix el mestre amb un carrer, una placa recordatòria i un pannel explicatiu

Ja davant la tomba de Pompeu Fabra s'efectua l'encesa de la Flama

S'hi fan diferents intervencions: parlaments de Jordi Mir i Francesc Sanahuja, recital de poemes d'Anna Maluquer, interpretació musical de flauta travessera per Xavier París, i es clou l'acte amb el cant d'Els Segadors

La comitiva que acompanya la Flama, encapçalada per la pancarta, es dirigeix a l'Ajuntament

Acollits molt amablement per l'Ajuntament de Prada, encapçalat pel sotsprefecte i la regidora de cultura, té lloc a la sala d'actes la cloenda de les activitats de l'Encesa de la Flama

LA FRAGILITAT D'UNA LLENGUA SUBORDINADA

Enric Garriga Trullols

La llengua catalana és la base més principal de la nostra nació. És l'ànima que manté viu el nostre poble. És la raó més evident i més visible per a demostrar que som una nació i que volem recuperar un estat propi. Si només tinguéssim història però no tinguéssim la llengua tindríem menys caràcter de nació diferenciada.

La situació de la nostra llengua fa 40 anys ens semblava més precària a causa de la no oficialitat, del no ensenyament a les escoles, de la manca de mitjans en català i de la manca de govern català. També per haver patit 36 anys de dictadura franquista.

DIRCURS DEL REI JUAN CARLOS I

"Nunca fue la nuestra lengua de imposición, sino de encuentro; a nadie se obligó nunca a hablar en castellano: fueron los pueblos más diversos quienes hicieron suyo por voluntad libérrima el idioma de Cervantes".

Ara, 40 anys més tard, quan ja hem recuperat totes aquestes mancances, ens adonem que l'ús del català ja està per sota del 50% en la societat catalana. Es produeix un constant declivi en l'ús de la llengua que a llarg termini pot portar al fet que sigui minoritària dins de Catalunya, condemnada a la seva total desaparició en un període dilatat.

Aquesta opinió premonitòria sobre la desaparició de la llengua no és cosa d'ara mateix, sinó una constant especialment en els darrers anys:

"La Flama s'apaga", Sergi Bernús, Sant Adrià del Besòs, 31/08/90.

"No es pot viure en català", Joan Badia, 18/05/01.

"El castellà segueix essent la llengua predominant a Catalunya", Miquel Sijuan, 23/05/01.

"Ens queden quatre bugades", Pere Vidal, lingüista, on vaticina "la defunció del català", 05/09/01.

"El català en perill de retrocés", Norbert Bilbeny, 31/12/01.

"El català recula", Jaume Reixach, 15/04/02.

"La situació és pitjor que durant el franquisme", Joan Solà, 27/09/02.

"La llengua es troba en estat de terminalitat galopant", llibre Mirades al futur, Joan Solà, 14/11/02.

"Denuncio la deixadesa, dimissió i passivitat del govern en la defensa del català i faré complir la llei de Política Lingüística", Josep-Lluís Carod Rovira, 08/11/03.

"La situació del català és summament greu", Institut d'Estudis Catalans, 23/10/04.

"La llengua catalana podria desaparèixer d'aquí cent anys", Agustí Colominas, director del Centre UNESCO, 21/02/05.

"El català és una llengua agonitzant a la qual li queda com a molt una generació de vida", Josep Maria Colàs Calais, Sabadell, 02/03/09.

"Hem tocat sostre?", Carles Capdevila, 04/03/09.

“Nosaltres i la nostra cultura no ens podem morir perquè ja estem morts”, Tim Barton, 05/03/09.

No sóc l'únic que rebutjo que la culpa del que passa al català sigui dels parlants. S'ha fracassat fins ara en el fet d'aconseguir que el català estigui al mateix nivell que el castellà i aquest fracàs és polític i no dels catalans. Aquesta cançó del “depèn de tu” ja fa massa temps que la sentim. El problema rau en la impotència dels nostres polítics per a afrontar el conflicte i fer lleis i aplicar-les. Ens vénen a dir que la feina que no gosen fer la fem nosaltres. És a dir, treure'ls les castanyes del foc.

Les llengües no avancen a base de dosis de seducció, d'intents de convicció o de contagiar el català. Si volem viure en català cal que el català sigui una llengua imprescindible i obligatòria al nostre país. Seria hora de prendre decisions efectives, no simples campanyes retòriques.

Des de la primera directora de Política Lingüística, Aina Moll, s'han fet una diversitat de campanyes per incitar els catalanoparlants a defensar la llengua catalana: La Norma, Dóna corda al català, Tu ets mestre, En català, tu hi guanyes, Voluntaris per la llengua, Encomana el català...

Tot això no ha estat gens efectiu ni convincent.

Les mesures que caldria prendre són del caire següent:

- Discriminació positiva a favor del català
- Incentius salarials per a l'ús del català (escoles, universitats, jutjats, transports, comerços, hostaleria)
- Dret a votar lligat al coneixement i a l'ús de la llengua catalana
- Que tots els cursos Erasmus es facin en català
- Que el català sigui majoritari al cinema
- Que es pugui catalanitzar de franc el nom de les empreses
- Si s'han de fer noves campanyes que siguin adreçades als no catalans residents a Catalunya

Les coses han canviat a la Generalitat. Jordi Pujol declarà que faria la mateixa política lingüística si Catalunya fos independent (20/06/01). En canvi, Bernat Joan Marí, actual secretari de Política Lingüística de la Generalitat de Catalunya, diu que l'estructura política que pot garantir el futur de les llengües és el fet de tenir estat propi. O de ser l'única llengua oficial dins el propi territori en un estat plural.

És per això i moltes coses més que ens hem manifestat a Brussel·les: per la independència i tenir un estat propi, perquè ni l'oficialitat única ni el finançament suficient mai no els tindrem si som dependents d'Espanya.

Ara, la fragilitat de la Flama de la Llengua Catalana augmenta perillosament, i a grans mals cal aplicar-hi grans remeis. ■

LA FLAMA DE LA LLENGUA CATALANA

Carlos Pablos

President del Centre Moral i Instructiu de Gràcia

Quan el passat 10 de febrer d'enguany va arribar la Flama al nostre Centre, que celebrava el seu 140 aniversari, va ésser per a nosaltres un dia de goig i d'emoció, tot recordant tanta gent que havia lluitat i que segueix lluitant pel futur de la nostra llengua i de la nostra cultura. El Club Excursionista de Gràcia ens ha fet el gran honor de portar la Flama a casa nostra. Som una entitat que, entre d'altres coses, s'ha caracteritzat al llarg de la història per la defensa de les llibertats, una gent que vam obrir casa nostra, la primera entitat graciencina on es van fer classes de català quan vàrem recuperar les nostres llibertats.

Contemplant tot el camí que ha fet la Flama de la Llengua Catalana han quedat gravades en la meua memòria unes paraules que va dir el Sr. Martínez Massó quan va fer una ofrena en arribar la Flama a Montserrat l'any 1968:

"L'ha portada l'esforç d'un poble. Una part d'aquest poble aplegada en entitats excursionistes

ha unit les iniciatives perquè fos l'esforç de tots allò que portés aquesta Flama a Montserrat. Ho hem fet a peu, deixant caure una gota de suor a cada passa, a través d'aquesta terra catalana, des d'enllà del Pirineu fins el cor de Catalunya. I, encara hem volgut que aquest esforç ens permetés de fer passar la Flama per indrets determinants de la nostra història i de la nostra manera d'ésser."

Aquestes paraules van ésser pronunciades en un any en què encara quedava molt per fer, moltes persones havien de lluitar pels nostres drets, per les nostres llibertats i per la nostra llengua.

El context històric ha canviat molt, tanmateix hem de continuar endavant tot recollint el testimoni dels que ens han precedit, per tal que aquests principis i valors continuïn vius en la nostra societat. ■

“QUO VADIS LINGUA?”

Josep Roca Ortiz (Primavera de 2009)

On vas, llengua catalana? Filla del llatí, mil·lenària com d'altres parles germanes del mateix origen, rica, evolucionada, dissortadament encara agredida. Com ho són tantes i tantes llengües d'arreu del món, amenaçades per part d'obsessius excloents inquisidors contra natura, o potser per part d'inconscients de sensibilitat adormida.

Llengua materna o no materna, però que per voluntat ancestral vol ser nexa, també, de trobada constructiva. Que té, entre d'altres, contrapunts com assemblees de “Pau i Treva” i “Codi dels Usatges”. Bressada pel Pirineu i la Mediterrània, que t'han donat aler i esperances vàries.

Llengua catalana que preguntes a d'altres llengües per la seva salut i inquietuds expressades. Perquè vols mantenir ànima de progrés general, sense oblidar on ets conreada.

Jo ara i usant-te, amb la manera que la figura del mestre Pompeu Fabra va reordenar, voldria com a modest excursionista ple de fantasia i ganes fer camí. Fer un petit viatge a peu de paraula i sentiment divers, tot trobant i enraonant amb persones de diferents contrades.

Persones que també tenen la seva llengua pròpia i materna, però a més són sensibles a d'altres. Persones que s'han apropiat a la teva de parla. Perquè consideren, potser, que les diverses parles són totes eines vàlides que cal respectar i usar per a una humanitat millor, encara que complicada. Parles que tenen sentit i són conseqüents amb el seu lloc de naixença. Com la llengua catalana, que també ajuda a créixer humanament i intel·lectualment, sense fer-ho per fet casual o circumstancial en sentit de malfiança.

Feta la justificació, permeteu-me que em posi ara a caminar i no pas de manera virtual, tot saludant i conversant amb aquestes persones que també fan via. Elles i ells, com molts i molts d'altres, també tenen afany de millora personal i col·lectiva. Afany amb qualitat humana.

En creuar-me amb M'hamed el saludo.

– Bon dia, M'hamed! Sembla que s'està dibuixant un increment de relació entre el poble català i el poble amazic...

– És cert que cada cop hi ha més coneixement de les semblances i els reptes dels dos pobles. En aquesta nova realitat tenen molt a veure les persones i entitats d'origen amazic a Catalunya. Recordem que Catalunya és el primer país del món on es va començar a donar classes d'amazic. També l'únic on hi ha un observatori de llengua i cultura amaziques. A més molt aviat naixerà la Casa Amaziga de Catalunya, que treballarà per enfortir aquesta relació.

– La cultura amaziga és molt antiga i abasta molt de territori...

– Efectivament és una cultura mediterrània mil·lenària i autòctona del nord de l'Àfrica, des de l'oest d'Egipte fins les Illes Canàries i des de la Mediterrània fins el Sàhara. Actualment la població amaziga és calculada en uns trenta milions i repartida per diferents territoris i estats, com ara el Marroc, Algèria, Tunísia, Líbia, Egipte, Mali, Níger, Mauritània i les Canàries. El gran enigma d'aquesta cultura arrelada és que, malgrat les diferents invasions ja des dels fenicis fins als francesos i els espanyols, sempre ha trobat la millor manera natural de conservar-se i protegir-se de les polítiques assimilacionistes.

– Com et sents personalment a les terres catalanes?

– Personalment i senzillament, a Catalunya jo em sento català. Malament he d'estar jo i Catalunya també perquè després de vint anys de viure-hi em sentís una altra cosa. L'element català o la catalanitat forma part de la meua experiència vital quotidiana, al costat de l'element amazic o l'amazigitat que em ve donada per les meves arrels nord-africanes. Per experiència personal penso que, per sentir-se part d'una societat i trobar-s'hi a gust, la persona ha de fer un esforç per apropiarse dels seus valors, símbols, reivindicacions, etc. Per altra banda la societat ha d'obrir-se i treballar en el sentit d'incloure les aportacions de les persones que s'hi incorporen.

– Quan es va donar el Premi de les Lletres Catalanes Ramon Llull a l'escriptora Najat El Hachmi, d'origen amazic, creus que va ser un revulsiu en certs sectors de la societat? O no hi ha la dimensió corresponent?

– Entenc la reacció dels sectors defensors que el Premi Ramon Llull es continuï donant a escrip-

tors catalans per seguir la tradició. No obstant això aquests sectors han d'entendre que les lletres catalanes, per ser pròsperes, han d'incorporar l'aportació dels nous talents, independentment del seu origen. Atorgar aquest Premi a una escriptora d'origen amazic dóna una dimensió universal a les lletres catalanes i també al fet amazic. Penso que de manera indirecta això mateix ha reforçat el coneixement mutu entre els dos pobles.

– Quines referències tens de la figura d'en Pompeu Fabra?

– En Pompeu Fabra és un filòleg català molt important. Gràcies a ell s'havia codificat la llengua catalana i se n'havia regulat l'ortografia. De les seves obres conec algun llibre sobre gramàtica catalana com és un compendi de gramàtica catalana traduït al francès. També vaig consultar moltes vegades un altre llibre seu sobre les faltes de gramàtica del català. A nivell personal sé que era un republicà i que va haver d'exiliar-se a França. A més de la universitat pública que porta el seu nom, fa poc s'ha posat en marxa un premi amb el seu nom i en diferents àmbits. Un dels guanyadors d'aquest premi és el meu amic Saoka Kingolo (guardonat amb el recentment instaurat Premi Pompeu Fabra en l'apartat corresponent a incorporació a la comunitat lingüística catalana, un dels cinc en què es divideix).

– Pels teus coneixements, com veus en general el futur entre les dues ribes, nord i sud, de la Mediterrània?

– El futur de les dues ribes és a les nostres mans. Si volem construir la pau, la solidaritat i la democràcia, el camí és molt clar: enfortir les relacions encaminades al desenvolupament local i l'eradicació de la pobresa de les poblacions, deixar de donar suport a poders autoritaris del sud i fomentar el coneixement mutu evitant les actituds de prepotència heretades de les èpoques colonials.

– Gràcies / Tanmirte (*), M'hamed, i a reveure.

En M'hamed Abdelouahed Allaoui és nascut a Tinghir (sud del Marroc), és filòleg, treballa a la Secretaria per a la Immigració, al Departament d'Acció Social i Ciutadania de la Generalitat. Viu al barri de Sants, a Barcelona. (*) *En amazic*.

Escoltant el M'hamed penso que, ben mirat, i malgrat la proximitat, de les terres nord-africanes en tinc poca informació i no suficientment fonamentada.

Seguint el que tenia previst i sense temps per distreure'm, una altra persona apareix en aquest itinerari, és la Michelle.

– Bon dia, Michelle! Què ho fa que una californiana com ets tu i amb poc temps de residència aquí ja s'expressi força bé en català?

– Pot ser sorprenent, però vaig començar a aprendre'l molt abans d'arribar aquí, encara que vaig fer un curs bàsic quan vaig estudiar a Barcelona, ara fa cinc anys, en una estada de nou mesos. El que més m'ha ajudat va ser un intercanvi lingüístic amb una catalana a Nova York. Ella es trobava molt lluny de la seva terra (és d'Igualada), i volia connectar-s'hi d'alguna manera, i jo volia començar a connectar amb una terra nova.

– Tu ets jove. La nostra societat estimula els teus anhels a la vida o l'esperona en certa dimensió?

– És clar que, com a estrangera, no puc fer tot el que jo voldria. Tenir la feina que desitjo, per exemple. També he d'admetre que alguns temes polítics em semblen inaccessibles, en el sentit que em resulta difícil trobar l'espai per on esbrinar el seu context. Però estic contenta amb les possibilitats que tinc per conèixer el que és per a mi nova gent i noves històries.

– Creus que els catalans tenim, en general, una idea aproximada de com són veritablement els EUA, enllà dels clics o tòpics potser dominants?

– És molt interessant el moment del meu retorn, perquè quan era a Catalunya la primera vegada van reelegir George W. Bush. Em resultava molt difícil ser sempre definida a través de les polítiques del meu país, tot i que no eren les meves. Ara amb l'Obama la gent té més confiança en mi, però no m'agrada que la política estigui tan enllaçada amb el fet personal.

– Has sentit parlar d'en Pompeu Fabra?

– A la primera estada vaig estudiar a la Universitat Pompeu Fabra, però mai ens van donar informació de qui era. Només en sé algunes coses bàsiques.

– Quina sensació es té quan es descobreix que hi ha una llengua mil·lenària i homogènia, com és el català, que per referència de l'estat on és propi sols es menciona Andorra, un dels territoris culturals i lingüístics dels Països Catalans, i que en conjunt hi ha a l'entorn de deu milions de ciutadans que el parlem?

– No recordo gaire bé la familiaritat que tenia amb el català abans de venir cap aquí. Però sí que en tenia alguna referència. Potser sols pensava que era un dialecte, o que era molt opcional.

– Tens ancestres familiars alemanys i bascos, oi?

– Sí! Com indica el meu cognom Dezember, a la meva família suposem que tenim arrels en un país de parla alemanya. Però vaig créixer en un poble de la vall central de Califòrnia, on molts bascos van migrar, i per això, encara que sóc de la quarta generació, es parlava euskera a casa dels meus avis i pares. Crec que era una raó que em va portar a

triar el viatge a una comunitat autònoma d'Espanya en lloc d'altres.

– **Gràcies / Thank you / Eskerrik asko, Michelle, i a reveure.**

La Michelle Dezember és nascuda a Bakersfield, Califòrnia, als Estats Units d'Amèrica, la seva ocupació actual és al Museu d'Història de la Immigració, és becària i viu a Gràcia, Barcelona.

No es pot evitar el fet de pensar que, aquesta noia, possiblement refa ponts a banda i banda de l'oceà Atlàntic. Amb el seu tarannà comunicatiu genera proximitat. Més enllà dels tòpics.

L'avantatge de l'excursionisme és que te'l fas a la teva mida i mai s'altera el que vols veure segons les teves possibilitats. Al capdavall les coses i fets hi són i sols cal aproximar-s'hi amb naturalitat. També hi ha el factor sorpresa i es pot dir que, per sorpresa també, em trobo amb l'Ahmadou.

– **Bon dia, Ahmadou. Tens molt bona dicció en català i tu em vas explicar que ets mandinga. Pots donar alguns detalls de la teva nació de procedència?**

– Sóc mandinga pel fet cultural i el tinc com a llengua materna. Vaig néixer a Sedhiou, al sud del Senegal. No obstant això sóc fula i el meu origen patern és a Kanel, un poble del nord del Senegal. La meva mare, que també és fula d'origen, prové de Macima, que es troba a Mali.

– **Creus que des de Catalunya i en general es millora en el coneixement de l'Àfrica més propera?**

– Crec que s'estan fent esforços per conèixer l'Àfrica, però encara és desconeguda. Hi ha un llarg camí per seguir.

– **T'agradaria quedar-te per sempre a Catalunya i ser un català més?**

– No se sap què pot passar demà. Però de moment em sento català i penso sempre en la frase del senyor Jordi Pujol: "És català tothom que viu i treballa a Catalunya". La meua vida és aquí. Vaig venir per passar unes vacances i el país em va agradar i vaig decidir de quedar-m'hi. No vaig arribar per necessitats econòmiques, al Senegal treballava com a funcionari a la biblioteca de la Universitat de Dakar.

– **Tens percepció de rebuig a la teva persona a vegades?**

– Sí, moltes vegades. La primera reacció de la gent és tractar-me com una persona diferent, però això canvia després de conèixer-nos. És una qüestió de temps i d'intercanvis.

– **Un dia vam esmentar el nom d'en Pompeu Fabra. Les teves referències d'ell quines són?**

– El senyor Pompeu Fabra va ser un defensor del catalanisme i va lluitar molt per la identitat i la

cultura catalana; la prestigiosa universitat porta el seu nom.

– **Consideres que els mandingues joves en general esteu ara suficientment més preparats per a afrontar el nou context mundial que s'està donant?**

– No veig la diferència entre els joves mandingues i d'altres. N'hi ha que estan més preparats i no tenen cap complex referent a d'altres joves. En canvi a nivell de població emigrada sí que es nota molt la falta de preparació entre joves mandingues, on la majoria no tenen la formació adequada per a resistir la crisi o per canviar de feina. En general els més preparats es queden al país.

– **Gràcies / Abaraka(*) / Jarama(**), Ahmadou, i a reveure.**

L'Ahmadou Tidiane Diallo és nascut a Sedhiou, el Senegal, treballa de recepcionista en un hotel de Granollers, és mediador cultural a l'Hospital-Asil de Granollers, també col·labora com a tècnic de subtitulació a BTV (Televisió de Barcelona). Viu a Bellavista, un barri de Les Franqueses del Vallès. (*) En mandinga, (**) en fula.

Escoltant les persones que s'han avingut a respondre per aquest itinerari pel pensament tinc la sensació que força vegades potser no s'acaba d'assimilar el que ha estat la nostra evolució col·lectiva. Per situar-nos una mica voldria recordar que els nostres inicis com a humans, científicament, es concreten fins el dia d'avui a l'Àfrica.

És allà on es van descobrir les primeres restes d'éssers amb capacitat de bipedisme. A Kènia, amb l'Orrorin Tugenensis, i l'Ardipithecus Ramidus, aparegut a Etiòpia, no considerats del gènere Homo, i datats de fa sis milions d'anys i més de quatre milions respectivament.

Cert és que a Catalunya, concretament a Hostalets de Pierola, hi va haver la descoberta d'un crani incomplet conegut per Pau, datat d'aproximadament dotze milions d'anys d'antiguitat, però, com indica la comunitat científica, l'anomenat Pierolapithecus catalaunicus és en aquella situació de debat de si es considera baula perduda o no. A més cal tenir en compte que no se li han trobat indicis de capacitat bípeda, detall que voldria remarcar per la nostra condició humana i excursionista en aquest relat que ens ocupa i que sols pretén una modesta i distreta reflexió.

L'excursionisme autèntic es fa a peu, que és el que d'entrada ens apropa de manera més primària al nostre entorn físic i geogràfic immediat. Si es fa així, amb les limitacions humanes i personals, possibilita que aquest esforç pedestre sigui també aportació de comprensió inherent. Entendre el que és la llarga marxa de la humanitat, dels inicis fins els nostres dies. Mils i mils d'anys sense mecanització, no ho oblidem.

La capacitat de caminar drets exclusivament se'ns indica que correspon als Australopithecus en els seus inicis, i per una de les seves branques esdevenim els vinculats com a Homo Sapiens.

Sembla que tot això ens queda molt lluny, però voldria recordar la comparativa que es fa per entendre el nostre temps d'existència com a espècie en referència a la formació del planeta on ens trobem. Es diu que sols ocupem, com a humans, els darrers catorze segons del darrer dia d'un any. Poc temps evidentment.

Lluny o a prop, tot és relatiu segons es miri. Informalment es pot dir que el primer excursionista va aparèixer quan un ésser va esdevenir exclusivament bípede, i d'això ja fa milions d'anys o... sols segons!? Excuseu la ironia.

Capficat mentre vaig avançant i quasi sense adonar-me'n, coincideixo amb la Kyiah. No és estrany, les persones sempre anem d'un lloc a un altre.

– Bon dia, Kyiah. Austràlia queda una mica lluny però Anglaterra no tant. Potser tot és a prop segons es miri?

– Home! Austràlia, on vaig néixer, sí que és una mica lluny, però Anglaterra és on he crescut i on viu la meva família, per tant no sóc tan lluny dels meus. Dins d'Europa la veritat és que tot és bastant a prop.

– Observo que tant tu com el teu espòs, que és nascut a Madrid, parleu el català amb fluïdesa. Com el vau aprendre?

– La meva parella ha crescut aquí, a Catalunya, encara que la seva família sigui de Toledo. Per tant el català és la seva segona llengua. Jo fa gairebé dotze anys que visc a Barcelona. Sempre he tingut amics tant espanyols com catalans i he pogut aprendre el català "al carrer", escoltant i parlant amb la gent.

– Penses que les idees s'expressen millor en uns idiomes o d'altres segons el moment, l'estat d'ànim o el que es pretén?

– Crec que cadascú expressa les seves idees millor en la seva llengua materna. No hi ha una llengua millor per a la ciència, una altra per a la filosofia, una altra per a l'amor... Però és cert que pots aprendre a expressar-te força bé en una segona llengua amb temps, ganes i molta paciència.

– Quin paper creus que poden jugar en el futur les llengües minoritàries?

– Sembla que el món té una visió cada cop més global en la qual les distàncies virtuals i les diferències culturals són cada cop més petites, almenys a l'anomenat món occidental, i és clar que és necessària una llengua comuna (que de moment sol ser l'anglès), perquè la gent de tots els països es pugui comunicar amb més o menys facilitat. Però a la vegada, potser a conseqüència d'això mateix, crec

que les llengües minoritàries estan prenent força a tot el món. La gent valora més la seva cultura i la seva llengua, pren consciència de la seva importància i treballa perquè no es perdin.

– Saps detalls de la vida d'en Pompeu Fabra?

– Ui! Doncs sé que era de Barcelona, que treballava molt per la normalització del català i que va elaborar un diccionari de la llengua catalana. Van posar el seu nom a una universitat barcelonina...

– Pots votar a les eleccions al Parlament de Catalunya?

– No, només puc votar a les eleccions europees, i a les britàniques per correu.

– Gràcies / Thank you i a reveure.

La Kyiah Jalland és nascuda a Perth, és professora d'ensenyança secundària i viu al Vallès, concretament a Sant Cugat. És mare des de fa poc, i diu del seu fill que culturalment de gran serà un català, anglès i castellà, i convenim en aquesta distesa conversa que a més serà europeu i ciutadà del món. El seu fill comença ja a dir papa i mama... a la seva manera, clar!

Hi ha coses que fan pensar, com és l'inici de la parla per part d'una petita criatura. Si fou importantíssima l'evolució d'uns éssers bípedes, no-gensmenys ho va ser la capacitat de la parla de descendents seus milions d'anys més tard. Quina meravella el fet de disposar de les cordes vocals!

El fet que la nostra espècie pugui articular sons tan diversos i ben estructurats amb el sentiment i el criteri ens fa únics en les formes de vida conegudes, fet cabdal per a tot el que s'esdevingué posteriorment.

Aquesta facultat ha permès fer el gran salt endavant quant a comunicació més acurada. Ha permès articular les llengües. És un dels grans dons que tenim la nostra espècie. Tot idioma és un tresor i, malgrat això, encara hi ha gent poc evolucionada intel·lectualment a qui la diferència de parles els incomoda. Fins i tot s'hi mostren agressius. Quanta incultura! És actitud primigènica que cal superar.

Les parles no són facultats inconnexes del seu territori. Quan s'agredeix una llengua es mutila la cultura i pot resultar un genocidi segons la circumstància. Llengua i territori han de ser una base de progrés, de punt de trobada i d'estabilitat que permeti la recerca cap a d'altres sensibilitats i llengües.

El fill de la Kyiah tindrà accés a l'aprenentatge reglat del català i a les altres llengües del seu entorn, per una qüestió de valors humans i intel·lectuals. En canvi, dins el mateix àmbit nacional, molts infants no tenen l'accés a aquesta normalitat. Passa a molts llocs.

Francesc N. Galiano és professor de secundària al País Valencià i diu: "Sols un 26% aproximada-

ment de mitjana entre els alumnes de primària i secundària té accés a l'aprenentatge de la llengua pròpia." Senzillament escandalós. També ens apunta una cosa que sabem i és oportú remarcar ara: "Sanchis Guarner, el gran lingüista valencià que adaptà les normes fabrianes, aclaria que la llengua és una abstracció, el que parla la gent són variants regionals". És sabut que: "No hi ha cap relació jeràrquica, totes les variants formen una llengua", com deien i diuen tots els intel·lectuals, incloent-hi el recordat mestre valencià.

Cert tot plegat. Si rememorem Pompeu Fabra és de justícia tenir presents, també, els menorquins A. M. Alcover i F. B. Moll, a més de l'esmentat M. Sanchis Guarner, mereixedors tots del nostre homenatge. Cal no oblidar que, aquest darrer, patí dues vegades intent d'assassinat (anys 1978 i 1979) per defensar científicament la unitat de l'idioma.

La cançó "Santa mare llengua", de l'alguerès Claudio Gabriel Sanna, és un altre exemple on es reflecteix, en diferent nivell, el que s'ha exposat anteriorment, o sigui, llengua comuna i agressió a la parla. També les escoles "Bressola" a la Catalunya Nord encara són el detall d'una resistència.

Agredir i destruir, vet aquí una constant de la nostra espècie humana que es mostra en moltes facetes. Les llengües diverses no estan enfrontades per elles mateixes. Són les males idees les que enfronten les persones i causen dolor. Per tant és un tema de cervell, no de paraula. La frase "m'he deixat portar" pot esdevenir terrible, dit com a exemple. En el fons hi ha la vella lluita pel poder i el domini i on el poder resulta sovint avantatge destructor en lloc de via justa i pacificadora.

L'aparició de l'escriptura va separar la prehistòria de la història. Malgrat les infinitats de desgràcies acumulades en tots els ordres, és el veritable suport de l'evolució. És inapel·lable el seva aportació en positiu. No podem concebre les coses sense l'habilitat d'escriure i llur càrrega dinàmica.

Sols el fracàs ancestral emmarcat en la ignorància motiva la desqualificació de les persones i les parles diverses. O sigui les unes contra les altres. L'agressió per estupidesa és sols cosa humana. Mentre hi ha qui construeix a favor, hi ha qui destrueix en contra induït pel guany immediat.

Quan una persona com Pompeu Fabra ens deixa un llegat per usar un idioma, cal agrair-ho i preservar aquest valor, aquest patrimoni. Això permet interpretar adequadament tant la terra immediata que ens acull com comprendre el procés evolutiu en tots els camps científics. Evidentment la Gramàtica Catalana és una eina molt bona i vàlida. Donem gràcies al Mestre per la tasca feta i a tots els que hi han participat malgrat les anormalitats polítiques diverses.

No es pot oblidar l'època convulsa i molt dissortada per a una gran part d'aquella generació d'en Fabra. Quasi a tot el món es va patir en aquella època, per un motiu o altre. Possiblement encara manca perspectiva per a comprendre tot aquell panorama dels segles XIX i XX.

Hem encetat un nou segle i els avenços tecnològics i científics hi són en més intensitat. També en part els socials. Se'ns mostren les imperfeccions i els nous reptes com mai abans havia estat possible. Llavors és inevitable el fet de rumiar: vam aconseguir ser bípedes, vam conformar cordes vocals i articular paraules, vam concretar mètodes d'escriptura, hem assolit tecnologia i d'altres avenços tot fent llarg i complicat camí, i som on som.

Ara, amb tota l'habilitat i saber acumulats, cal preguntar-se: com dominarem adequadament el nostre cervell? Fer servei envers una vida més respectuosa per a tots i per a tot. El cos humà és una meravella amb gran capacitat dins l'immens univers de meravelles que ens envolta i que amb prou feines comencem a albirar.

Amb els mitjans assolits com mai abans han existit, cal fer que paraula i cervell actuïn en més dimensió, amb més ambició de justícia i respecte per aquest paradís on vivim i que encara el malmetem. És ja temps que la facultat de la parla, més ben dit, de la comunicació, nodreixi millor els nostres cervells. Petites passes individuals possibiliten un gran salt col·lectiu. La humanitat ha sofert molt en la seva història, i encara hi ha infinitat d'escenaris amb patiment que es poden evitar. No tot és cosa de poder desequilibrant per obtenir avantatge. La qualitat de vida en tot ordre és la clau, i el gran repte és a escala planetària.

Com a final d'aquest periple recordo i dono les gràcies als que m'han acompanyat i acompanyen, siguin on siguin ara, i que són M'hamed, Michelle, Ahmadou, Kyiah i Francesc. Estic convençut que compartim més que una llengua determinada.

Això em porta a reflexionar el següent: parlar o enraonar per què? Com serà el futur? Què cal fer amb la paraula? Usem correctament aquest do? En resum: comuniquem correctament?

Pompeu Fabra, tots els filòlegs esmentats i d'altres ens donaren una eina en normalitzar la llengua. Com s'ha relatat al principi i, ara com abans, ens toca usar-la correctament. En harmonia amb d'altres i totes elles, absolutament totes les llengües, han de restar al servei de la cultura universal.

Els idiomes han de ser amb sentiment arrelat i alhora baules corresponents del pensament humanístic, pensament entès com a patrimoni que cal reforçar i compartir, sense menystenir el concepte d'un altre que actui com a "lingua franca", expressió dita en un que ho va ser i va deixar petja positiva en gran mesura. ■

LA FLAMA: PENYORA D'UN COMPROMÍS

Jordi Mir

El lligam de l'excursionisme amb la llengua és inveterat, és a dir, és a l'arrel mateixa del naixement de l'esperit que el caracteritza. És cert que, al darrer terç del segle XIX, el català era la llengua usual de la majoria absoluta dels habitants de Catalunya, però també és una realitat que tenia un ús pràcticament nul en el món acadèmic, científic i cultural en general. La incipient, per bé que encoratjadora, incidència que la Renaixença anava tenint en el camp literari a partir de la instauració dels Jocs Florals de Barcelona el 1859 no tenia una repercussió plausible en els altres àmbits intel·lectuals de la societat catalana. Ni als acadèmics ni als associatius.

Els actes públics i les publicacions pròpies de les entitats d'arreu del país eren exclusivament en castellà. Les institucions en general, des de la Universitat de Barcelona a l'Acadèmia de Bones Lletres, per exemple, feien els actes acadèmics, les conferències i les publicacions en una llengua que no corresponia a la pròpia de la majoria absoluta de les persones que hi estaven vinculades. I ja no diguem de les accions que es derivaven dels estaments oficials. Aquesta circumstància, que era producte de l'opressió, i consegüentment de la repressió, a què havia estat sotmesa la nostra identitat des del 1714, era la que havia menat a la letargia en la qual s'havia sumit la llengua escrita.

I és justament en aquesta situació que sorgeix el moviment excursionista i trenca uns motlles que obeïen a una inèrcia alarmant. Des de l'entitat pionera, l'Associació Catalanista d'Excursions Científiques, totes les que la van anar succeint van anar establint des del primer moment el català com a llengua oficial en el seu reglament i com a habitual en els seus actes socials. Aquella posició valenta, en tant que representava una ruptura, es va convertir en una bandera de l'excursionisme, una bandera que ha esdevingut un compromís doble: el de ser fidels al principi que ens hi havia guiat i el de mantenir-ne la flama viva en qualsevol circumstància.

La llavor, val a dir-ho, va fruitar, es va estendre i amb els anys allò que podia semblar una raresa s'havia convertit en un fet normal. A la fi del primer quart del segle XX el mitjà s'havia girat i els grups socials que no tenien en compte la llengua com a fet natural es condemnaven a una marginalitat minoritària i cada cop més mal vista. Paral·lelament a aquesta evolució s'havia anat produint la tasca providencial de normalització de l'idioma, fet cabdal que en aquell interval fecund havia dut a terme Pompeu Fabra. L'eina, doncs, ara era perfecta i fer-ne ús no era tan sols un dret, sinó una obligació i un orgull.

Però ben aviat, un cop més, una sotragada, de les quals sembla que històricament i periòdica no es pot escapar el nostre poble, es va tornar a abatre sobre la societat catalana i, seixanta anys després d'aquella embranzida inicial, l'excursionisme es va tornar a veure compromès a ser capdavanter en la missió de reincorporar la nostra llengua a la vida quotidiana. El fet és que, després del sot profund d'una guerra anorreadora, les nostres entitats es van convertir novament en una punta de llança en la missió compromesa d'anar reincorporant la llengua catalana als actes socials i als butlletins.

Tot i la consciència de l'assetjament que havia patit i continuava patint la nostra llengua requeria una acció tenaç i continuada el 1968, any en què tot el país es va unir per commemorar el centenari de la naixença de Pompeu Fabra, l'excursionisme, en un nou acte de fidelitat als orí-

gens, va instituir La Flama de la Llengua Catalana com a testimoni manifest de la voluntat de mantenir i reforçar un compromís ja secular.

La mobilització que es va produir durant aquell any ja ho diu tot en aquest sentit. La majoria absoluta d'entitats va organitzar actes en honor de Pompeu Fabra i en defensa de la llengua, traduïts en articles als diversos butlletins, en molts dels quals, com no cal recordar, encara hi era inevitablement escadussera la presència del català. Sigui com sigui, però, la referència al Mestre no hi va ser mai reflectida en cap llengua que no fos la nostra. I tota aquella campanya, lògicament disseminada però intensa, va tenir la culminació en l'acció conjunta de crear La Flama com a símbol destinat a perpetuar una voluntat congènita.

D'aleshores ençà han passat quaranta anys —convulsos, durs, contradictoris, però, malgrat

tot, esperançadors— i enmig d'aquesta brega constant l'excursionisme ha sabut mantenir aquesta "flama". El monestir de Montserrat, que n'ha estat el vetllador amatent des d'aquell evocador 20 d'octubre de 1968 en què hi va ser instal·lada, ha vist com successivament el mes de febrer de cada any ens apleguem al voltant de la llàntia que la custodia per dur a terme la Renovació de la **fe** que la va encendre, l'**esforç** que la va dur i la **voluntat** del poble que la manté. Al cap d'aquests quaranta anys, una setantena d'entitats i milers d'excursionistes han participat en aquest vot de fidelitat, que ha esdevingut tradicional i que respon de ple a l'esperit que ens guia.

Com no podia ser altrament, i fent honor a una trajectòria inequívoca en aquest sentit, el Club Excursionista de Gràcia ha estat sempre present en aquestes renovacions i en tres ocasions n'ha assumit directament l'organització. La darrera, coincidint justament amb la d'enguany, al marge de continuar duent a terme l'acte consuetudinari de Montserrat, ha consolidat l'interessant costum establert darrerament de fer una excursió guiada pels companys excursionistes conflentans pels voltants de Prada, el dia abans d'anar a renovar l'encesa a la tomba de Fabra. A més, i com a acció molt encertada i pròpia d'una entitat gracienc, durant dues setmanes ha fet arribar l'escalf i l'esperit de La Flama a la seu de les principals entitats culturals de la vila, una manera magnífica, sens dubte, d'acollir aquesta 40a Renovació.

Tot i aquesta trajectòria satisfactiva, com en tot a la vida de tant en tant és bo de plantejar-se si allò que fem continua tenint raó de ser. Si només ens paréssim a valorar la repercussió mediàtica, dit en llenguatge actual, de La Flama i de les successives renovacions potser podríem posar-ho en dubte i ens desanimaríem, però si pensem en les condicions d'anormalitat i de desatenció, per no dir de menyspreu i de vassallatge, en què encara es troba la nostra llengua en molts àmbits de la societat, veiem ben clar que no podem plegar veles. Bé és cert que, no pas sense esforç

i amb constància, en conjunt hem aconseguit poder lluir amb orgull la galanesa de la llengua que ens ha llegat Fabra fins i tot en òrbites internacionals ben significatives i, així mateix, és complaent de constatar que, si més no numèricament bé que no proporcional, no hi havia hagut mai tantes persones capaces d'expressar-se en català, però això no ens pot deixar satisfets perquè és evident que el camí de la normalitat desitjada encara és llarg i que el vent de ponent persisteix i no pas per a dur-nos signes d'escampar la torbonada.

Com a excursionistes, si ens cenyim a aquesta realitat, els objectius que cal aconseguir continuen sent, doncs, ben definits: mantenir l'esperit que ens ha fet com som, assegurar la vigència de La Flama i la continuïtat de les renovacions i, com a fórmula que ens hi ha de dur, seguir la consigna que ens va llegar Pompeu Fabra de perseverar en la **tasca** i no abandonar mai l'**esperança**. ■

FLAMA DE LA LLENGUA CATALANA

pompeu fabra
la llengua d'un poble - 1908/1998

federació catalana de muntanyisme

L'EXCURSIONISME EN L'ANY FABRA

12 - 20 Octubre 1968

*40ena Renovació de la Flama
de la Llengua Catalana
Montserrat, 15 de febrer del 2009*

*Entitat organitzadora d'enquany:
Club Excursionista de Gràcia.*

No tenim un estret nacionalisme.
Vivim de cara al món i
si volem la plena sobirania
és per millorar la qualitat
dels nostres conciutadans
i per obtenir que Catalunya,
intensament civilitzada,
pugui oferir una efectiva col·laboració
en l'obra de millorament i progrés
de la humanitat.

Pompeu FABRA

INDRETS DEL RECORD

COMPROMÍS AMB LA NOSTRA TERRA... CATALUNYA!

Joan Cervera i Batariu

Als meus quasi 83 anys em trobo, una vegada més, davant la Renovació de la Flama de la Llengua Catalana, que correspon ara a la XL edició. Ho vaig fer ja l'any 1968 en ocasió del centenari del naixement de Pompeu Fabra, que els excursionistes vam commemorar segons una proposta signada pel Club Excursionista de Gràcia, la Unió Excursionista de Catalunya, el Centre Excursionista Àliga de les Corts i l'Associació Excursionista d'Etnografia i Folklore, proposta que tingué el suport de totes les entitats excursionistes de Catalunya i que quedà concretada en la Llàntia perpètua que es col·locà a l'atri del monestir de Montserrat. Aquesta llàntia votiva donà peu a les posteriors renovacions. (Podeu seguir a través del nostre butlletí n. 318, de desembre de 1968, el desenvolupament de l'acte i de les activitats complementàries que es dugueren a terme en aquell moment.)

L'any 1972, amb motiu del nostre cinquantenari, organitzàrem la III Renovació de la Flama de la Llengua Catalana, de la qual trobareu l'oportuna ressenya en el butlletí n. 341, dels mesos d'abril/juny de 1972.

De la XXVIII Renovació de la Flama se'n féu càrrec novament la nostra entitat, en el marc del 75è aniversari de la seva fundació. (En el butlletí social *Mai Enrera*, del CEG, n. 45, d'abril/juny de 1997, deixem constància del seu desenvolupament, d'on es desprèn que la Flama ja sojornà en diferents entitats germanes. D'altra banda, s'establiren uns concursos de redacció sota el títol "Flama", amb la col·laboració de les escoles del Departament d'Ensenyament.)

Encara el nostre Club tingué una participació important en l'organització pel que fa a la XXV Renovació, duta a terme per totes aquelles entitats que fins aleshor-

res n' havien tingut cura. (Les pàgines del nostre butlletí n. 32, de març/abril de 1994, es fan portaveu d'aquesta commemoració.)

Personalment vaig participar en l'organització de la XVII Renovació de la Flama, en aquest cas canalitzada pel Grup Cavall Bernat, el qual em confià el parlament amb què s'acostuma a iniciar la renovació de l'encesa de la llàntia. (En la revista Mai Enrera n. 415, de juny de 1986, hi va quedar reflectit aquest acte.)

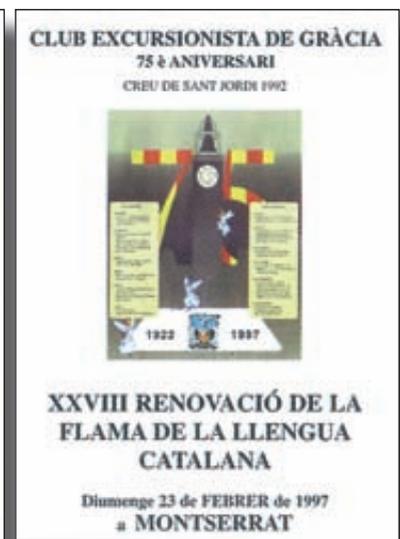
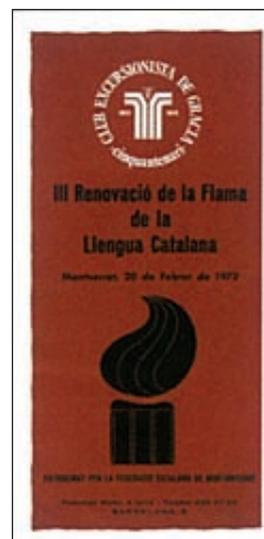
Com deia al principi, se'm proposà integrar-me a la Comissió Organitzadora de la XL Renovació de la Flama de la Llengua Catalana i... no m'hi podia pas negar!

En concret, varen encarregar-me, en primer lloc, el sojorn de la Flama al Centre Moral i Instructiu de Gràcia, el 10 de febrer darrer, on després d'unes afectuoses paraules de benvinguda per part del president del Centre, Sr. Carlos Pablos, el president del CEG, Francesc Sanahuja, va fer ofrena de la Flama que simbolitzava, en aquest cas, la germanor de les entitats graciencques entorn de la llengua catalana. Tot seguit em correspongué presentar l'acte, i el vaig iniciar recordant dos il·lustres figures graciencques relacionades amb el Centre: Josep Buch i Parera, fundador i primer president del Club Excursionista de Gràcia, i Albert Musons i Agell, conseller municipal de Cultura i Esports durant molts mandats fins a la seva mort. Tots dos mantingueren unes llargues i afectuoses relacions amb el Centre Moral i Instructiu de Gràcia.

Personalment no vaig poder amagar una sincera emoció d'estar novament entre aquelles parets, més que centenàries, que van acollir l'any 1957 (d'això ja fa mig segle llarg) les lliçons teòriques del IV Curs Oficial de Muntanyisme organitzat per la nostra entitat, en què el nombre d'assistents desbordà àmpliament la capacitat del nostre local social del carrer Astúries. En efecte, foren 335 els cursetistes que ompliren el Teatre del Centre convertit en aula d'escola de muntanya. I torno a donar les gràcies al Centre Moral per la seva genero-

sitat. La segona oportunitat se'm presentà l'any 2006, amb motiu de la Taula Rodona organitzada pel Taller d'Història de Gràcia en el marc del cicle "Les entitats graciencques sota la dictadura franquista", que tingué lloc en aquesta seu social.

I, avui, en aquesta vetlla de la 40a Renovació de la Flama de la Llengua Catalana, vull felicitar-vos novament per l'acolliment que ens dispenseu omplint la sala, bona prova del vostre sentit de catalanitat i de comprimis en el futur del país; sobretot en aquests difícils moments que vivim i que palesen, una altra volta, que no podem defallir en la reivindicació dels nostres drets nacionals. La tasca, per tant, continua, i toca ara a les noves generacions prendre alè per tal d'aconseguir la fita de la nostra identitat nacional en la seva plenitud. Nosaltres hi serem! –mentre les forces ens ho permetin–, però a vosaltres, el jovent, correspon el relleu; i veig en la llum dels vostres ulls que l'entusiasme i la dedicació no hi mancaran. Gràcies i endavant!

I el 15 de febrer de 2009 va tenir lloc l'acte final a Montserrat (la muntanya santa dels catalans), amb l'arribada de la Flama que dugueren a peu des de Monistrol un grup de consocis; una processó cívica i catalanista l'acompanyà fins a l'atri del monestir, on fou rebuda per la comunitat benedictina. Seguí l'ofici solemne de la missa conventual amb les paraules d'ofrena del nostre president. I, finalment, es procedí a l'encesa de la Flama amb els parlaments adients i el cant del nostre himne nacional, "Els segadors". Es continuà amb l'acte acadèmic al monestir de Montserrat, en una sala a ves-sar, presidit pel Rvdm. Pare Abat, Josep M. Soler, el president del Parlament de Catalunya, Molt Hble. Sr. Ernest Benach, i l'il·lustre alcalde de Monistrol de Montserrat, Sr. Joan Miquel Rodríguez. Les paraules de les tres personalitats, impregnades de ferma catalanitat, posaren en relleu l'esforç i la dedicació de l'excursionisme per salvar en tot moment la cultura catalana, mantenint la fidelitat al país, sobretot en els difícils i obscurs quaranta anys de dictadura franquista. Felicitaren, també, el Club Excursionista de Gràcia per la seva constància i per l'organització d'aquesta Renovació de la Flama de la Llengua Catalana.

La glossa de l'acte va anar a càrrec de Jordi Mir (la seva personalitat estarà lligada per sempre més a la Flama de la Llengua Catalana, i les seves impressions i el seu parlament el trobareu en un altre article d'aquesta mateixa publicació) i del signant.

Per part meua vaig començar (com en el Centre Moral i Instructiu de Gràcia) referint-me a qui fou l'ànima del CEG, i a la vegada fervent montserratí, Josep Buch i Parera. La seva entusiasta dedicació a la munta-

nya, en tant que excursionista, motivà que la ressegüís per les canals, roques i monòlits al llarg de la seva vida. D'altra banda la relació constant amb la comunitat de l'Abadia justifica plenament que, a la seva mort, l'amplíssima col·lecció montserratina que havia aplegat fos dipositada en el Monestir.

No podia oblidar la difícil situació que el nostre país està travessant, tot senyalant els punts que ens cal superar i que apunto sucintament aquí: estatut, finançament, Tribunal Constitucional, acció decidida del govern enfront de la política dilatòria del govern central, unitat dels partits catalanistes, crisi global, deslocalització d'empreses i comiat de treballadors, procés de Bolonya, Llei d'ensenyament, etc. Tots aquests fets ens obliguen a mantenir un posicionament semblant al marcat per Obama en la seva recent campanya presidencial als EUA: **nosaltres podem**, que té, com sabeu, un precedent en la frase del president Kennedy: **no et preguntes què pot fer Amèrica per a tu, pregunta't què pots fer tu per a Amèrica**. En realitat, un primer precedent d'aquestes dues proclames és el clam del president màrtir Lluís Companys: **Catalunya només té els catalans per defensar-la**. I aquesta afirmació de fa setanta anys continua tenint tota la seva validesa!

Vaig referir-me, finalment, a la participació dels Cantaires Muntanyencs en aquestes renovacions. Ho feren en els anys 1968, 1972, 1976, 1982, 1994, 1997 i, també, en aquest 2009, sota la direcció del mestre i consoci Víctor Barbé.

Que els seus cants siguin l'expressió de *fe, esforç i voluntat* en el camí que ens assenyala la Flama de la Llengua Catalana. ■

LA LLENGUA

Carles Riera

**En terra campa, austera i tan serena,
que un vent follívol i marí pentina,
nasqué una veu, d'un país xic, immensa
si el qui la sent la reconeix ben viva.**

**Eixarrancada als cims més alts i serres
juga per valls, ja l'alba deixondint-se,
i plans enllà, bogal i grassa i fresca,
amb brill, amb goig, el mar riu a les illes.**

**Flueix arreu llustrosa i tan esvelta?
Prou cada jorn palpem si s'endevina
quin nou alè reinflarà les veles.
Reflorirà si cadascú hi respira!**

*Moià 1959. Doctor en Filologia Catalana,
llicenciat en Farmàcia, i amb els estudis de Teologia.
Actualment és rector dels Prats de Rei.*

POMPEU FABRA

Barcelona, 1868 – Prada de Conflent, 1948

Dolors Làzaro

Lingüista i gramàtic

Cap al 1968, durant el franquisme, una comissió d'entitats excursionistes va voler commemorar el centenari del naixement de Pompeu Fabra.

La proposta fou assumida per la totalitat del nostre excursionisme i durant l'any se celebraren diversos homenatges coincidents amb el centenari de la naixença de Pompeu Fabra, seny ordenador de la llengua catalana. Les entitats obriren una nova via de concordança per tal de fer camí juntes amb aquesta iniciativa. Des de sempre la nació catalana ha trobat en el foc l'element simbòlic que ha donat caliu a gran part de les seves manifestacions culturals, polítiques i festives. L'excursionisme fou un dels moviments arrelats al país que, en temps difícils, ha estat una font per a la preservació i el manteniment del bagatge cultural del Països Catalans.

S'encarregà a l'escultor Rafael Solana una llàntia que, situada a Montserrat, mantingués perpètuament el foc encès a la tomba del mestre a Prada:

LA FLAMA DE LA LLENGUA CATALANA

La filla del mestre Fabra, Carola, va procedir a encendre la Flama davant de la tomba de l'eminent filòleg i rellevant excursionista i que està situada al cementiri de Prada de Conflent. La Flama fou portada per camins de muntanya fins el monestir de Montserrat, i amb ella s'encengué la llàntia votiva que va quedar instal·lada a l'atri de la basílica i que du la següent llegenda:

Flama de la llengua catalana

Encesa per la fe, portada per l'esforç, i mantinguda per la voluntat d'un poble.

La Flama fou duta a peu des de Prada a la Muntanya Sagrada en el transcurs d'una setmana, vencent les dificultats sorgides de la dictadura.

El 20 d'octubre fou possible pronunciar davant del Pare Abat les següents paraules:

*Sabem que el Monestir la vetllarà amb amor,
com ha vetllat sempre els valors espirituals
de la nostra terra.*

Foren 73 hores, amb 121 relleus a càrrec de membres de 21 entitats excursionistes.

Des d'aleshores, aquesta flama crema perpètuament a Montserrat i és renovada cada any. Cada mes de febrer, el poble català renova la Flama de la Llengua, que és duta a Montserrat per una enti-

tat excursionista diferent. Malgrat els intents i algunes voluntats obscures que han intentat apagar-la, encara escalfa els drets d'un poble que vol ésser lliure. ■

LA FLAMA DE LA LLENGUA CATALANA D'ENGUANY

Secció de Veterans, Unió Excursionista de Catalunya de Gràcia

La 40a edició de la Renovació de la Flama de la Llengua Catalana a Montserrat se celebrà el dia 15 de febrer de 2009 amb l'esforç i la voluntat dels socis del Club Excursionista de Gràcia (CEG), juntament amb tots els actes celebrats a Prada de Conflent amb l'encesa de la Flama davant la tomba de Pompeu Fabra i la recepció de l'Ajuntament de Prada el 31 de gener i l'1 de febrer. A més, el Club Excursionista de Gràcia s'ha dedicat, durant la setmana del 6 al 13 de febrer, a oferir la custòdia de la Flama de 2009 a cadascuna de les entitats graciencques abans de ser traslladada col·lectivament al monestir de Montserrat.

La rebuda de la comunitat benedictina a l'esplanada del Monestir, la missa conventual i l'encesa de la llàntia dels excursionistes catalans a l'atri del

Monestir fou acollida amb entusiasme per tota la gernació concentrada. Més tard, a la sala de la façana, plena de gom a gom, i amb presència del Pare Abat i personalitats civils, hi hagueren les conclusions per a finalitzar els actes de la 40a Renovació de la Llengua Catalana d'enguany. En definitiva, fou un bonic i rodó colofó de tots i cadascun dels actes celebrats, assumits amb la fe i la cordial companyonia. L'enhorabona i per molts anys!

RETAILLS D'HISTÒRIA A GRANS TRETS

No caldria dir que la petició formulada a la Federació Catalana de Muntanyisme (FCM) el 1968

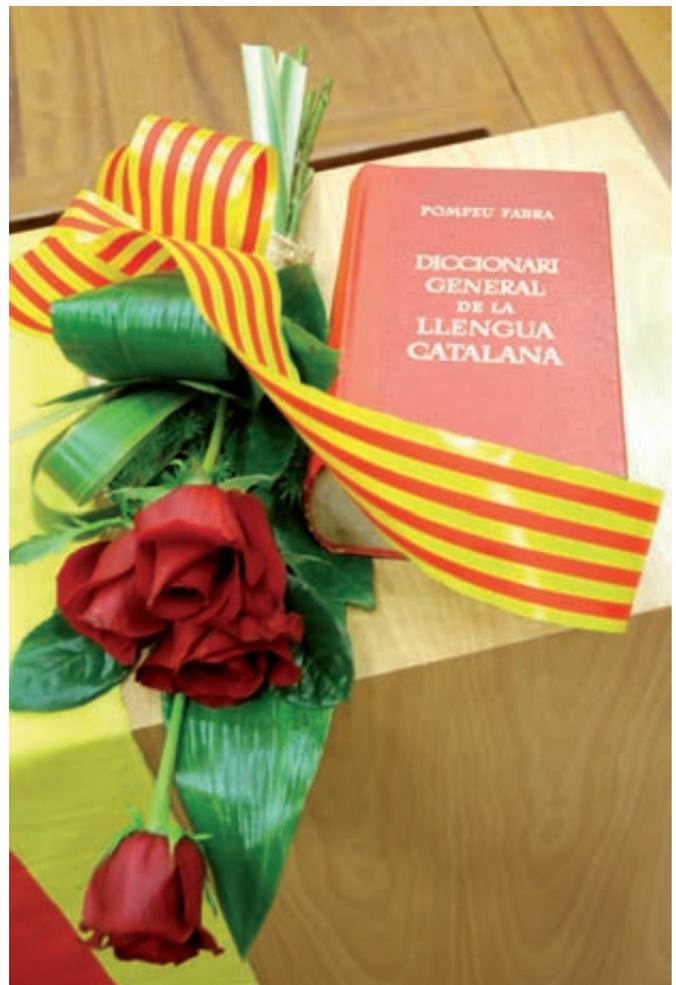

d'establir un campament a Prada de Conflent amb motiu del centenari del naixement de Pompeu Fabra, seny ordenador de la llengua catalana, fou motiu d'adhesions per part de les entitats culturals de Perpinyà i algunes entitats excursionistes de casa nostra, entre les quals hi figuraven el Club Excursionista de Gràcia (CEG) i la Unió Excursionista de Catalunya (UEC). Per les qüestions polítiques adverses a França (fets del Maig francès) i el desig reivindicatiu de les entitats excursionistes catalanes, s'acordà un canvi de dates d'acord amb la iniciativa del Centre Excursionista de Catalunya (CEC), propulsor del campament Fabra, de traslladar-lo als dies 12 i 13 d'octubre d'aquell mateix any 1968. L'encesa de la Flama davant la tomba de Pompeu Fabra i tots els actes que a continuació estaven previstos foren realitzats amb il·lusió i patriotisme, i amb assistència multitudinària. La torxa encesa amb la Flama al cementiri de Prada fou traslladada a peu, travessant part de Catalunya, fins a dipositar-la al monestir de Montserrat.

L'any 1970, per acord de la comissió formada per entitats excursionistes de la FCM (actual FEEC),

se celebrà la Primera Renovació de la Flama de la Llengua Catalana, la qual va ser a càrrec del CEC com a entitat degana. L'any 1971 s'encarregà de la Segona Renovació la UEC, i, l'any 1972, l'organitzà el Club Excursionista de Gràcia i fou la Tercera Renovació de la Flama de la Llengua Catalana. I, així, hem arribat joiosament als 41 anys d'història entranyable. ■

RENOVACIÓ DE LA FLAMA DE LA LLENGUA CATALANA

Teresa Clota - Presidenta de l'Associació Indrets del Record

Només tindrem el que nosaltres sapiguem guanyar.
Pompeu Fabra

És el món excursionista qui fa el ritual d'encendre la Flama de la Llengua Catalana en la tomba de Pompeu Fabra, indret de record de qui va ordenar la nostra llengua, al voltant de la data de la seva mort i seguint un cicle anual.

La Renovació de la Flama és una manifestació reivindicativa de la llengua, de la unitat de la llengua.

Enguany, l'entitat organitzadora dels actes ha estat el Club Excursionista de Gràcia. Gràcia, la vila que guarda el record d'haver estat el bressol de Pompeu Fabra.

La Flama és acollida per les entitats del barri de qui n'és l'entitat organitzadora. Després de seguir aquest recorregut, la Flama simbòlica és duta a la casa pairal, on es guarda el foc. Finalment, Montserrat aplega cada any els excursionistes d'arreu, que acompanyen la Flama.

Els, els excursionistes, són els qui seguint una gran diversitat d'itineraris han recorregut tot el país. Per poder estimar el país s'ha de conèixer i ells el coneixen i l'estimen. I estimen la llengua, que és la transmissora del pensament i dels sentiments. I, pel mèrit d'haver-la mantinguda en temps difícils, mereixen tot l'agraïment.

El dia de la renovació de la Flama de la Llengua recordàvem unes paraules de Pompeu Fabra:

"No tenim un estret nacionalisme. Vivim de cara al món i si volem la plena sobirania és per millorar la qualitat dels nostres conciutadans i per obtenir que Catalunya, intensament civilitzada, pugui oferir una efectiva col·laboració en l'obra de millorament i progrés de la humanitat."

Aquestes paraules pertanyen al discurs de Pompeu Fabra del 30 de novembre de 1930, a Palestra.

I del mateix discurs afegim:

Després s'estén una mica a parlar de la joventut i de l'expansió de Palestra, creada tot just fa vuit mesos i que ja *"té dos mil socis, amb una trentena de delegacions per tot Catalunya, València i Mallorca"*. I a continuació, sense perdre mai de vista aquesta idea d'abastar sempre tot el territori de llengua catalana, parla de patriotisme:

"El sentit de Palestra és essencialment patriòtic i moral. Les seves activitats agafen quatre sectors principals: l'educació patriòtica, l'educació física, l'educació moral i l'obra social".

"Volem que la joventut sigui patriòtica, ben catalana, d'una manera reflexiva i conscient, humana i gens xovinista. La Pàtria és la Terra i el Poble, tot allò que el poble pot fer damunt d'aquesta terra, tant la llengua com l'economia, com la història, com totes les manifestacions de la terra i de l'esperit catalans, són matèria de patriotisme. Volem que aquest patriotisme sigui ample i que abasti tota la magna Catalunya, les terres germanes de Llengua Catalana."

Fins l'any vinent, amics excursionistes, per molts anys i gràcies per la vostra fidelitat. ■

EL CATALÀ COM A ELEMENT DE SEDUCCIÓ LOCAL I GLOBAL

Felip Puig

Què defineix Catalunya? La identitat catalana té una matriu fonamentalment cultural i lingüística; de fet si Catalunya ha prevalgut com a nació és gràcies a la tenacitat de no abandonar els seus referents històrics, culturals i sobretot la seva llengua. Per tant el català representa un element fonamental de projecció del país i de la seva cultura arreu.

Tres dels objectius bàsics del catalanisme del segle XX han estat la normalització social, la institucionalització i el reconeixement jurídic del català. Hem avançat en aquests àmbits, però queden encara importants espais de reconeixement per assolir: el reconeixement del català com a llengua oficial de la Unió Europea i el desplegament de l'Estatut de Catalunya, especialment pel que fa al deure de conèixer-la.

Avui el catalanisme i la nostra llengua han de fer el pas de la resistència i la normalització local, que ha caracteritzat el segle passat, a una seducció local i global, una seducció local que ens ha de permetre integrar les persones novingudes que d'arreu han arribat al nostre país en els darrers anys. En aquest sentit, el català ha de convertir-se en la llengua d'integració de totes les persones que arriben al nostre país, una primera manera de projectar la nostra cultura globalment; i una seducció global que té la seva raó de ser en el fet que la nostra llengua és la setena d'Europa i la seva crea-

tivitat i difusió és del mateix ordre. I sense un estat que la promou, raó per no tenir complexes envers altres llengües. Si som un país potent i creatiu culturalment i econòmicament i aquesta producció s'expressa en llengua catalana l'internacionalització cultural i econòmica d'allò que es fa al nostre país tindrà com a referència Catalunya, marca inequívoca de qualitat. La via de la Fira de Frankfurt és un bon referent per seguir: creació en català de molta qualitat, desacomplexada, que va a la recerca de la seva internacionalització, de tu a tu, amb qualsevol cultura del món.

La nostra realitat nacional té una riquesa suficient per reforçar la nostra autoestima i per dibuixar unes perspectives de futur prou potents i engrescadores. Per ser referents i per projectar-nos internacionalment hem de creure'ns que el que és veritablement important és l'excel·lència en allò que fem –la feina ben feta–, som conscients que el nostre món és el món global, i que la nostra llengua no és un factor d'exclusió sinó un senyal inequívoc de qualitat. ■

Secretari general adjunt de CDC

	Llengua	Parlants
1	Alemany	91,7
2	Francès	62,5
3	Anglès	61,9
4	Italià	57,2
5	Espanyol	39,2
6	Neerlandès	22,1
7	Català	10,7
8	Portuguès	10,3
9	Grec	10,2
10	Suec	9,3
11	Finès	5,4
12	Danès	5,2

Font: Direcció General de Política Lingüística

UN ASPECTE DE LA FLAMA DE LA LLENGUA CATALANA

Josep Sicart i Tauler

Ha estat una constant fermesa de les entitats excursionistes la que fins a quaranta anys seguits ha anat renovant el que considerem l'esperit i el que identifica un país, un poble i una cultura: la llengua catalana.

Hem estat protagonistes moltes vegades, assistint-hi o bé organitzant, la celebració, iniciada l'any 1968, del centenari del naixement del mestre Pompeu Fabra, qui fou el "seny ordenador de la llengua catalana", tal com està esculpit en la seva tomba al cementiri de Prada de Conflent.

L'any 1990 tot un agrupament d'escoltes vàrem pujar de nit amb torxes des de Castellvell cap a Monistrol i Santa Cecília, on acompanyàrem i férem pinya amb l'entitat organitzadora l'endemà fins el Monestir. Els més de cinquanta infants nois i noies de l'agrupament Puig i Moliné de Santa Maria de

Sants resistiren el fred i la neu del camí d'aquell hivern.

Cal remarcar la diferent meteorologia que ha caracteritzat el camí amb tanta diferència. Vent i neu, pluja o molt bon temps no ha influït gens en l'entusiasme que ha posat cada entitat organitzadora per tal de portar a bon terme aquesta flama encesa a Prada cada any: fer que arribés a Montserrat per renovar l'encesa de la llàntia des de fa quaranta-un anys a l'atri del Monestir.

Aquesta llàntia vol ser el foc viu, encès en el cor de tots els excursionistes, i vol simbolitzar com n'és de viu i permanent l'amor a la nostra parla, tants i tants anys perseguida, prohibida i bandejada per governants i gent de baixa cultura amb manifesta supèrbia ja des d'aquell any 1714 i amb molta repressió.

L'any 1986 fou el nostre Grup d'escaladors Cavall Bernat qui organitzà la Renovació. Aquest grup compost per escaladors de moltes entitats no és cap club federat, sinó un grup creat espontàniament de l'entusiasme i l'estimació a Montserrat que Josep Barberà, Joan Nubiola i Josep Torres iniciaren entorn del monòlit estimat per tots els escaladors catalans i que és el cèlebre Cavall Bernat.

Cal dir que Josep Barberà en fou l'ànima des de l'inici fins la seva mort, que no defallí en aplegar escaladors que haguessin escalat aquesta esvelta roca. Cada any nous cavallistes són investits en una trobada anual, cavallistes que avui dia ja són un miler i formaran part d'un llibre registre on hi ha la seva fotografia i les dates i referències de la seva escalada. El nomenament com a cavallista és voluntària i solemne el dia de la imposició de la medalla, que se celebra en diferents indrets de l'entorn montserratí.

L'any 1986 el Grup Cavall Bernat organitzà la Renovació de la Flama de la Llengua Catalana, i cal remarcar els actes del dissabte dia 22 de febrer, la vetlla al cim de Sant Jeroni amb un fred intensíssim i un vent que, després d'un acte amb cants i poemes, ens féu aixoplugar a la caseta de l'inutilitzat i malaguanyat aeri, on férem bivac més de trenta persones. L'endemà davallàrem cap al Monestir saltant per sobre de troncs i branques que la forta nevada i el vent havien arrencat i fet caure sobre el camí.

L'arribada a la plaça com sempre fou rebuda pel Pare Abat i una nombrosa comitiva s'aplegà entorn de la Missa Conventual i la posterior encesa a l'atri, on es cantà la cançó preferida d'en Josep Barberà, "La Muntanya venerada", que diu: "... a mi em té robat el cor, de nit parla amb l'estelada, i de dia amb el sol d'or".

Si la Flama fou encesa també aquell dia 22 al cim del Cavall Bernat, l'endemà prengué la llàntia un grup de joves escaladors continuadors de la nostra permanent lluita per la dignitat de Catalunya.

No és estrany, doncs, que des dels inicis d'aquesta renovació s'hagin anat succeint anualment diferents entitats excursionistes que, amb el ple suport de la Federació, la qual ha vetllat per la seva celebració, s'han anat superant i en certa manera revitalitzant honestament per fer d'aquesta festa un dels actes més emblemàtics de l'excursionisme català.

No és possible en aquest breu comentari fer esment de tots els personatges que han intervingut en les diferents celebracions, però sí que cal

XVII^a RENOVACIÓ DE LA FLAMA DE LA LLENGUA CATALANA

ORGANITZA:
GRUP CAVALL BERNAT

Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya

destacar que des de València, l'Alguer, les Illes, Catalunya Nord i Andorra hi han assistit persones que han donat suport i llum amb la seva veu i la seva presència en l'acte literari i patriòtic que es fa a la sala d'actes del Monestir, o uns dies abans a Prada, a la tomba de Pompeu Fabra i l'Ajuntament, on les autoritats municipals hi col·laboren sempre i reben fraternalment els organitzadors, així com ho fan sempre amics i muntanyencs d'aquelles contrades de la Catalunya Nord.

He volgut remarcar en aquest escrit dos aspectes solament de l'organització i l'assistència dels molts i molts que s'han caracteritzat durant aquests anys, tots originals i plens d'entusiasme, tant la participació de nois i noies de l'escoltisme com l'organització per part del Grup Cavall Bernat; els uns, novells, els altres, joves i veterans escaladors, tots de la innombrable família excursionista que es renova cada any i que transmet aquesta Flama de la Llengua Catalana. ■

UNA EXCURSIÓ FABRA

R. Ll. Huguet

Introducció

Ultra la categoria de gran gramàtic que ha merescut Pompeu Fabra, i amb una personalitat que l'ha acreditat com a "seny ordenador de la llengua catalana", faig avinent amb aquest itinerari la seva faceta d'excursionista.

No és un recorregut rellevant dins les infinites possibilitats que el nostre país ens ofereix, ni tampoc que fos per a Fabra una font de noves entrades lexicogràfiques pel seu diccionari; sinó que, amb aquesta tria vol reflectir: per una banda, l'afició de Fabra a caminar —és una excursió llarga, d'una jornada—; de l'altra, el moment històric en què ell la va fer.

Anar a Montserrat o a Camprodon a peu des de Barcelona va sorprendre els seus contemporanis. Aleshores, es caminava per necessitat, no per plaer. I Fabra ho aprofitava per parlar amb la gent i aprendre'n els mots que anirien nodrint el diccionari i la gramàtica amb el que ell en deia "la llengua que es parla". També de les excursions pels Pirineus i Pre-Pirineus n'hi ha bona constància documental. Però l'excursió anual des de Badalona, que no tenia una finalitat científica, no ha merescut el mateix relleu.

Està documentat que durant l'estada de gairebé trenta anys a Badalona, Fabra tenia per costum fer cada any, en arribar el bon temps, una excursió amb la seva filla Carola. Diu l'historiador local que, de bon matí, anaven en tren fins el baixador d'Ocata i es dirigien ja a peu cap a Teià, on esmorzaven. Pujaven a la serralada litoral i la transcarenaven per l'ermita de Sant Mateu. Baixaven després cap a Vallromanes a dinar i reposar en alguna de les seves fonts, potser la de Sant Josep, prop de Can Sala Gros.

La tornada la feien anant a buscar la carretera de Sant Fost, tot remuntant-la fins el Coll de la Conreria i baixar cap a casa, al centre de Badalona.

Aquesta descripció no ens permet saber per on va fer exactament el camí, i si el variava d'un any a l'altre. Sobretot a partir de Vallromanes fins la Conreria, ja que no sabem si passava pels colls de Corbera i Castellruf, o bé, pel pla fins Sant Fost per continuar per la carretera. Per tal que tingui un interès pel caminant, aquí es descriu el dels colls que ens menarà gairebé sense asfalt, car, l'altre,

caldria fer-lo actualment per carretera, primer cap a Martorelles i Sant Fost i, després, a la Conreria, sense cap interès excursionista.

Actualment, tant a l'inici com al final del recorregut, cal trepitjar una estona de carrers, sobretot a la tornada, a Badalona. Malgrat això, es manté aquesta part originària de la seva excursió. Si om vol estalviar-se la part urbana, hi ha l'autobús línia C15 des del baixador d'Ocata que ens deixarà a Teià. I, al final de l'excursió, prop de la Font de Beu i Tapa, hi ha la parada d'autobusos amb línies cap al de metro de Badalona, Santa Coloma, i àdhuc, a la Ronda de Sant pere, al centre de Barcelona.

Pel que fa a la resta de l'itinerari, cal tenir en compte que en aquesta serralada ens hi trobarem molts camins i caminets, i, tot i seguir les indicacions de la descripció i el mapa, haurem de posar a prova la nostra experiència i sentit de l'orientació. A l'època del Mestre, la muntanya estava molt desforestada i hi havia les masies habitades; ara, immersos en la frondositat d'aquests boscos, no tindrem fàcil la visió de l'entorn. Però no tinguem por per la nostra seguretat, en cas de perdre el camí, amb facilitat anirem a raure a una de les nombroses pistes que ens portaran als nuclis habitats. Tanmateix, podeu servir-vos del traç d'aquesta ruta, que us podeu baixar del web de l'entitat: www.cegracia.cat / *Fitxers del CEG* / *Tracks GPS*.

Descripció

(0.00 h 00,0 km) Des del baixador del tren a Ocata, (5 m), seguim el c/Tomàs Vives, perpendicular a la línia de costa. Després l'av.Cusí i Fortunet fins passar sota l'autopista C-32 (0.15 h 1,1 km) i continuar per la carretera BV-5026 cap a Teià. Al centre del poble, girar a la dreta pel carrer del cementiri (0.40 h 2,3 km). Darrere d'aquest, prendre la pista que gira a NO i que va guanyant alçada ràpidament. Aviat passarem per la Font del Pericó i, més endavant, prendrem un corriol a la dreta que escurça i fa suau el pendent de la pista. De nou a l'apista, deixarem trencalls amb el rumb nord fins el Turó de Sant Mateu (500 m). Ja a dalt la carena, la seguim a la dreta per arribar a l'Ermita (1.40 h 5,6 km). L'Ermita de Sant Mateu ja està documentada al s.X, però l'edifici actual és bàsicament del s.XV, i té adossat l'habitatge de l'ermità. En destaca el

campanaret d'espadanya disposat transversalment a l'eix de la nau.

Desfarem el camí, i, més endavant, agafarem el del nivell inferior per passar per la dreta la bonica masia de Can Riera. Seguirem un trencall a la dreta per carenejar direcció NE i, aviat, un corriol a l'esquerra que ens permetrà baixar fort i directament a Can Gurgui Gros (2.00 h 7,1 km). Aquí, a peu de pista, i al racó més obac, hi trobem la Font de Can Gurgui, que raja sempre. Just abans de la font, seguirem la pista que ens baixarà sense pèrdua a Vallromanes (2.35 h 9,7 km). A la foto veiem el poble l'any 1909, molt poc abans que Fabra comencés a fer l'excursió per primera vegada.

Haurem arribat a la plaça de l'església pel costat de la riera de Vallromanes. Ara caldrà continuar baixant per la carretera fins la rotonda on travessem la BP-5002 que va d'Alcella a Granollers (140 m). Agafem l'avinguda, i després camí, que té a banda i banda el camp de golf, seguim pel carrer del davant que és l'avinguda de Can Corbera i que s'enfila cap el Coll de Corbera (310 m), el qual haurem situat visualment des del poble (3.25 h 13,0 km). Al coll, deixarem al nord la pujada al Castell de Sant Miquel.

Des del coll prendrem el camí direcció sud, que més endavant anirà planejant fins situar-se en el torrent que, remuntant-lo, ens plantarà al Coll de Castellruf (415 m) (3.50 h 15,0 km). Podem pujar a les ruïnes íberes al cim del turó, o bé, a uns vint metres d'on hem arribat, visitar el dòlmen. De nou cap al sud, per una pista que passa al costat del Pi d'en Casals, i, poc després, ens menarà a la pista carenada per on passa una variant del GR-92 que puja al Turó d'en Galzeran (485 m) (4.10 h 16,2 km). Seguirem el GR tot baixant cap al Coll de la Conreria (310 m) (4.30 h 18,1 km).

Caldrà travessar la carretera B-500 i prendre la pista que passa pel costat nord de l'antic Seminari Menor i actualment casa de colònies. Seguirem un tram més, i ens desviarem a l'esquerra seguint el GR fins el collet del Turó de l'Home, on deixarem el GR.

Nosaltres prendrem el Camí que puja al Turó (350 m) (4.45 h 19,3 km). A l'altra banda del turó, baixarem a un planell amb un dipòsi rodó, i d'aquí prendrem un corriol que baixa recte, direcció a la Residència Sanitària de Can Ruti, fins el fons del

torrent on hi trobarem la Font del Pop (també anomenada de Beu-i-Tapa) (155 m) (5.00 h 20,4 km).

Ara només ens caldrà seguir el Camí que baixa pel costat de la riera, travessar per sobre l'autopista B-20, baixar per les carreteres de Pomar i de Sant Fost, travessar l'autopista C-31 per sota, i seguir l'avinguda President Companys fins El Viver, que és l'edifici de l'actual ajuntament. Davant mateix de la façana, hi trobarem el monòlit de marbre que Badalona va dedicar a Pompeu Fabra. Ja només ens caldrà agafar qualsevol dels carrers que baixen cap a mar i arribarem a l'estació del tren (5 m). ■

FITXA

Punt d'inici: Baixador del tren de rodalies a Ocatà

Punt final: Rambla de Mar - Estació de tren

Temps emprat: 6.10 hores

Distància: 25,7 km

Desnivell: +845 m, -845 m

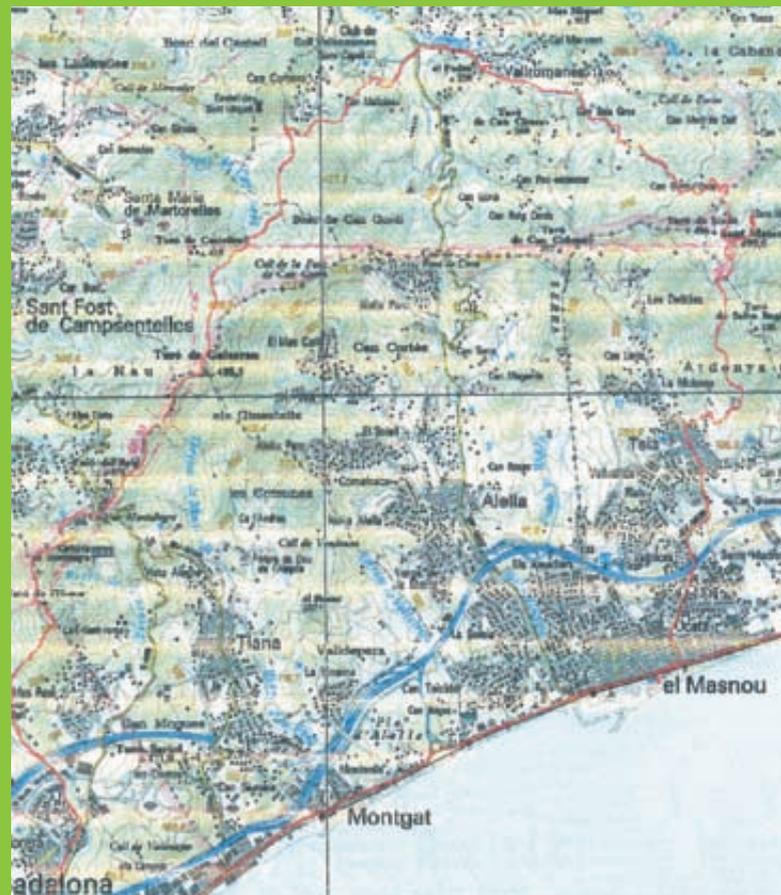
Dificultat: Baixa

Època recomanable: Tot l'any

Equip necessari: calçat adequat, aigua i mapa

Senyalització: Inexistent

Documentació: Mapa del Parc de la Serralada Litoral, Ed. Alpina, 2005

LA FLAMA DE LA LLENGUA AL BARRI DEL COLL

Joan Àngel Frigola - President del Taller d'Història de Gràcia

La Flama de la Llengua Catalana va ser acollida al barri del Coll durant els actes programats amb motiu de la 40a Renovació, organitzada, al llarg de la primera quinzena de febrer, pel Club Excursionista de Gràcia.

El Taller d'Història de Gràcia va acollir la Flama a la finca Sansalvador del passeig de la Mare de Déu del Coll, 79, al costat mateix del parc de la Creueta del Coll. Aquest va ser el primer acte organitzat pel Taller en la que ha de ser la seva nova seu, que encara estava en obres d'acondicionament.

La finca Sansalvador, que data de 1909, és obra de l'arquitecte modernista i estret col·laborador d'Antoni Gaudí, en Josep Maria Jujol. D'aquesta manera el Taller va voler sumar-se a la resta d'entitats graciencques que durant dotze dies van fer costat al Club Excursionista de Gràcia, que organit-

zava la Renovació per tercer cop en quaranta anys. Aquesta ha estat la sisena vegada que la Flama ha estat a Gràcia, ja que la UEC Gràcia l'hi ha portat en tres ocasions més. La nostra vila és, doncs, la població que més cops ha organitzat els actes de renovació de la Flama des que es va iniciar a l'any 1968.

El Taller d'Història de Gràcia va voler complir diversos objectius amb l'acte que va tenir lloc el dia 6 de febrer a la finca Sansalvador. Per una banda, col·laborar amb el Club Excursionista de Gràcia i amb la resta d'entitats graciencques, com ha fet i fa sempre que li és possible. Per altra banda, portar la Flama al barri del Coll, a la zona nord de l'actual districte de Gràcia, barri on no havia estat mai fins ara, i crear d'aquesta manera llaços d'unió entre la vila i els barris del nord. ■

L'ORFEÓ AMB LA FLAMA

Ramon Botet

President de l'Orfeó Gracienc

Per a l'Orfeó Gracienc va ser tot un goig poder acollir un acte de renovació de la Flama de la Llengua Catalana en motiu del seu 40è aniversari.

La nostra és una entitat coral catalana fundada l'any 1904, actualment sota la forma jurídica de fundació. L'Orfeó Gracienc va desenvolupar des dels seus inicis una relació molt estreta amb la llengua catalana, relació que s'inicià a partir de les cançons interpretades pel mateix Orfeó, que permetien que poesies i textos d'autors catalans com Verdager, Emili Guanyavents o Salvat-Papasseit entre d'altres prenguessin forma musical com a impuls de la nostra llengua enllà dels quatre vents i dels Països Catalans. L'Orfeó Gracienc durant els anys vint i trenta del segle XX fou el cor de referència del mestre Pau Casals i de la seva orquestra. El mateix Orfeó fou el cor que va interpretar per primera vegada a casa nostra el Messies de Händel. De manera paral·lela, l'Orfeó continuà amb la difu-

sió de la llengua i de la identitat catalanes en uns anys, els posteriors a la dictadura de Primo de Ribera, que foren de gran desplegament lingüístic i cultural a casa nostra. L'ensulsiada de la guerra civil féu que l'Orfeó hagués de patir un retrocés en l'impuls del català.

L'any 1945 l'Orfeó Gracienc reprenqué les seves activitats formalment tornant a introduir a poc a poc les cançons en català, sempre que el censor de torn no ho impedia. Ben aviat l'Orfeó reinicià les classes de català a través també de l'empenta del seu Grup Excursionista, que fou un dels motors dins de l'entitat per a l'impuls de la llengua catalana. Amb l'arribada de la democràcia es pogueren consolidar plenament les activitats en català i retornar a la normalitat lingüística. Actualment un dels objectius de la Fundació Orfeó Gracienc és la promoció de la llengua catalana.

És per això que l'Orfeó s'adhereix o cedeix els seus espais a iniciatives adreçades al foment i l'impuls de la llengua. La incorporació dels nouvinguts per tal que visquin plenament en català dins de l'entitat és un dels nostres reptes en tant que són moltes aquestes persones que, atretes pel cant coral i per la formació musical, per la dansa, pel teatre... se'ns acosten. Això ens hauria de permetre continuar amb la nostra estratègia des de fa més de cent anys, a través de la música i les arts cap a la llengua.

Hem de poder continuar vivint dins de l'entitat plenament en català. Aquest és el gran repte dels propers anys, i un indicador per a detectar-ho és la llengua en què s'expressin entre ells els cantaires (o dansaires) nascuts a Catalunya i els cantaires nascuts en altres indrets, i és en aquesta línia en la qual estem treballant. ■

LA FLAMA DE LA LLENGUA I LA FESTA MAJOR

Ricard Estruch

President de la Federació Festa Major de Gràcia

El passat dilluns 9 de febrer la Federació Festa Major de Gràcia va tenir l'honor de rebre a la seva seu la visita de "La Flama de la Llengua Catalana", en el seu recorregut anual.

Un acte senzill però ple de simbolisme i emotivitat que ens va omplir de joia.

La Festa Major és una festa veïnal de profundes arrels populars, una festa amb quasi 200 anys d'història que ha sobrepassat amb èxit el seu àmbit vilatà per esdevenir una festa de ciutat i de país, fomentant la convivència, la solidaritat i la cohesió social i respectant la tradició adequant-la als nostres temps sense perdre cap de les essències primitives i vetllant per la magnificència del símbol que ens fa diferents: el guarniment de places i carrers.

Som i ens considerem una festa profundament catalana pensada i feta en català, amb les portes obertes a tots aquells que en un gest d'integració ens ofereixen la possibilitat de gaudir de bocins de

cultures diferents i quedant convidats a formar part de la riquesa de la generosa xarxa cultural, popular i veïnal de la nostra Vila.

Som, de sempre, un país d'acollida però que ha de lluitar constantment per a la supervivència de les nostres tradicions i molt especialment de la nostra llengua.

Quan sens va oferir la possibilitat de que la FLAMA DE LA LLENGUA CATALANA trobés acollida a la seu de la Festa Major, ens va omplir de satisfacció i emoció. Els símbols són importants perquè ens fan diferents, però la llengua és l'eina de la comunicació diària, la que dóna singularitat a un territori, la que no ens fa ni millor ni pitjors, però que ens defineix com a poble gelós de la seva identitat sovint amenaçada per les mentires i calumnies de personatges que no han trepitjat mai Catalunya, especialistes en la difamació i la confrontació.

Per això és important que li donem tota la importància i suport a actes i activitats que ajudin a col·locar els nostres símbols, la nostra cultura i molt especialment la nostra llengua al lloc que li correspon, amb senzillesa i fermesa a l'hora.

Estem profundament agraïts. ■

VETLLEU EL FOC!

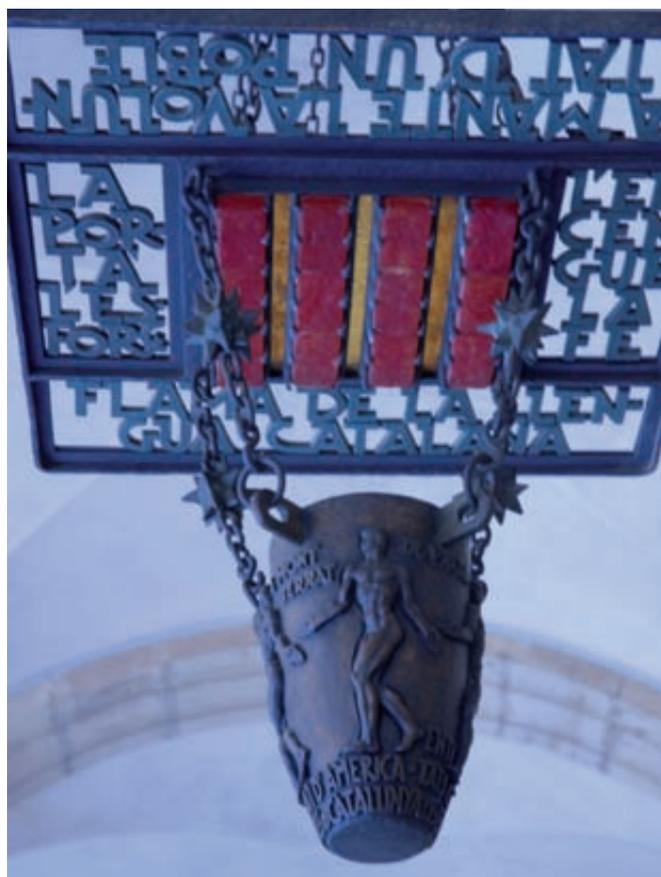
Joan Triadó

Ho he explicat altres vegades, però per això mateix, no ve d'una. Deu fer seixanta anys i en un local de la UEC, als alts d'una casa jo diria que del carrer Santa Anna, hi vaig fer una conferència més o menys abrindada, si no, de què servia la clandestinitat i el risc de parlar en català en públic. Hi havia prou gent, d'aquella guanyada per endavant, i força jove. Mentre parlava (sense papers, com ha estat el meu costum) i mirant el públic vaig tenir un ensurt dels grossos en veure, més enllà de mitja sala, la senyora Víctor Català en persona. No vaig poder perdre els papers perquè, com he dit, no en portava (era més aconsellable de no portar-ne), i vaig arribar al final i tot seguit vaig baixar de l'estrada i me'n vaig anar de dret a saludar l'autora de *Solitud* abans no se'n anés.

Però era ella qui m'esperava, dreta al mig del passadís. No oblidaré mai els seus ulls, dos focus d'un rostre ferreny, ni tampoc el que em va dir, amb una energia equivalent al sentit de les seves paraules: "Vetlleu el foc! És molt trist morir sense hereus!".

Vosaltres, amb la Flama, què feu, si no acomplir aquella comanda. Us agraeixo que m'hi hàgiu volgut, encara que només sigui amb poques paraules, però d'aquelles que són de bo de veres, com diuen a Ribes de Freser. ■

40ENA. RENOVACIÓ DE LA FLAMA DE LA LLENGUA CATALANA - MONTSERRAT 2009

Aurora Vila i Guàrdia

Enguany s'escau la 40ena. Renovació de la Flama de la Llengua Catalana que l'any 1968, com és sabut, s'encengué davant de la tomba de Pompeu Fabra, a Prada del Conflent, i és portà fins a la llàntia votiva col·locada per l'excursionisme català a l'atri de l'Abadia de Montserrat, fruit d'una proposta presentada a l'assemblea federativa d'aquell any per part del Club Excursionista de Gràcia, la Unió Excursionista de Catalunya, el Centre Excursionista Àliga de les Corts i l'Agrupació Excursionista d'Etnografia i Folklore, amb motiu de celebrar-se l'Any Fabra. La llàntia ostenta el següent lema: "L'encengué la Fe - La portà l'Esforç - La manté la Voluntat d'un Poble".

I cada any té lloc la Renovació de la Flama amb el mateix cerimonial i, en molts casos, la mateixa ruta: Prada - Monestir de Montserrat. D'aquesta tasca se n'ocupa -cada any, també, i en escaure's la commemoració del naixement de Mestre Fabra- una entitat excursionista catalana diferent.

Aquest 2009, el nostre Club s'ha fet càrrec dels actes del trasllat de la Flama, com ho va fer ja el 1972 i el 1997. Així, doncs, el 31 de gener la torxa peregrina va ser encesa a Prada, per iniciar el camí fins a arribar al Monestir de Montserrat el passat 15 de febrer, on es van dur a terme els actes de renovació.

Un representant del Pare Abat va rebre la torxa a l'entrada del recinte de l'Abadia de mans del nostre president, Francesc Sanahuja. Tot seguit, la solemne missa conventual rebé les ofrenes de la Flama de la Llengua Catalana. Sortits ja, es realitzà a l'atri l'encesa simbòlica de la Renovació de la Flama amb els parlaments del president del C.E. de Gràcia, el Rvdm. Pare Abat i el vicepresident de la Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya, i s'entonà l'himne nacional català *Els segadors*.

Després, en una de les Sales de la Basílica, el Molt Hble. President del Parlament de Catalunya, Sr. Ernest Benach, va agrair de poder compartir

amb tots els assistents el 40è. Aniversari de la Flama, que s'adiu amb la nostra voluntat de continuar sent vius com a poble; renovar la Flama, afirmà, és mantenir el record dels que ens han precedit en la tasca que nosaltres hem de prosseguir en una ferma confiança en l'esdevenir de la parla catalana, arrel de les nostres llibertats.

Li respongué el Pare Abat del Monestir, Rvdm. Josep M. Soler, que es va congratular de la presència del Sr. Benach a Montserrat perquè significa una realitat de present i de futur pel que fa a la importància de protegir i de defensar institucionalment la nostra llengua.

Tancà aquestes intervencions amb una salutació ben cordial el Sr. Joan Miquel Rodríguez, alcalde de Monistrol, municipi al qual pertany el Monestir com va destacar el pare abat,

A continuació, tingué lloc l'acte acadèmic amb la glossa de la trobada per part, inicialment, del nostre consoci i expresident Joan Cervera, que va recordar el nostre fundador Josep Buch i Parera, entusiasta montserratí (la seva important col·lecció de records i elements montserratins es troba dipositada al Monestir). Posà de manifest la decisiva aportació del C.E. de Gràcia, juntament amb la UEC, l'Àliga i l'AEFF, als actes commemoratius del Centenari de Pompeu Fabra amb el lliurament de la Llàntia que féu el moviment excursionista català, així com la continuïtat de les posteriors Renovacions. Es referí a les vegades que els Cantaires Muntanyencs hi han participat, concretament els anys 1968, 1972, 1976, 1982, 1994, 1997 i 2009. Féu un breu repàs de les dates més punyents de la nostra història, que el poble va saber superar amb el seu esforçat treball, actitud que avui cal repetir per damunt de totes les adversitats.

Jordi Mir, del C.E. Àliga i de la UEC, que, d'altra banda, se'l pot considerar el principal catalitzador de la Flama de la Llengua Catalana, va fer una brillant exposició de tots els territoris on es parla català (Andorra, País Valencià, ses Illes, Catalunya Nord, la Franja de Ponent, l'Alguer i el Principat) i es fonamentà en la demografia actual per assegurar que és més elevat que mai el nombre de persones que empren avui la nostra parla en relació, per exemple, al moment històric d'iniciar-se la Renaixença al segle XIX. Malgrat totes les dificultats, assegura que el poble és qui té la força i no es pot pensar en absolut que pugui desaparèixer aquesta llengua.

Van ser els Cantaires Muntanyencs, del CEG, els que van iniciar la cloenda de l'acte amb unes cançons, dirigides per Víctor Barbé:

La Muntanya (himne muntanyenc)
Música A. Marraco.- Harm. P. Jordà.

- Ve la són bosc endins* (cançó excursionista) . . .
Elisard Sala.
- Ma llibertat* (clam francès de protesta)
Georges Moustaqui.
- Les aromes del Queralt* (sardana)
Música N. Pérez.- Harm. Ll. Sánchez.

En acabat, el vicepresident de la FEEC, Francesc Guillamon, va adreçar unes paraules de felicitació al nostre Club per la bona organització dels actes commemoratius.

I fou Francesc Sanahuja qui els va cloure definitivament tot llegint uns pensaments de **Pompeu Fabra**:

***No tenim un estret nacionalisme.
Vivim de cara al món i
si volem la plena sobirania
és per millorar la qualitat
dels nostres conciutadans
i per obtenir que Catalunya,
intensament civilitzada,
pugui oferir una efectiva col·laboració
en l'obra de millorament i progrés
de la humanitat. ■***

Publicat com Editorial al Butlletí del CEG,
número 106

40ena Renovació de la flama de la llengua catalana

15 de febrer de 2009
a Montserrat
31 de gener i 1 de febrer
a Prada de Conflent

Club Excursionista
de Gràcia

Federació d'Entitats
Excursionistes de Catalunya
(Federació Catalana d'Alpinisme i Escalada)

40a RENOVACIÓ DE LA FLAMA DE LA LLENGUA CATALANA 15 de FEBRER de 2009

Els anys 1972 i 1997 el Club Excursionista de Gràcia va organitzar la III i la XXVIII Renovació de la Flama de la Llengua Catalana.

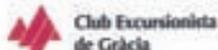
Aquests actes tenen l'origen en l'ofrena que es féu l'any 1968 d'una llàntia votiva al monestir de Montserrat, commemorant el centenari del naixement de Pompeu Fabra i arran de la preocupació pel futur del nostre idioma i del nostre país.

Ara, en ple segle XXI, i tal com evoluciona aquesta societat, continuen presents i fins i tot agreujades moltes d'aquelles mateixes circumstàncies que posaven en perill la nostra identitat nacional. I cal tenir en compte que la continuïtat de totes les cultures comença pel coneixement i la utilització de la llengua pròpia.

Amb la voluntat d'assolir aquesta fita, el moviment excursionista es va imposar l'obligació d'organitzar anualment un acte reivindicatiu a l'entorn de la Flama, que fou encesa per la fe, portada per l'esforç i mantinguda per la voluntat d'un poble.

Així, doncs, coincidint amb el 87è aniversari de la nostra entitat, tenim el goig de convocar-vos a Montserrat, el proper 15 de febrer, per tal de dur a terme la 40ª Renovació de la Flama de la Llengua Catalana, així com a l'acte previ d'encesa que tindrà lloc el dia primer del mateix mes al cementiri de Prada de Conflent, al peu de la tomba de Pompeu Fabra, seny ordenador de la llengua catalana.

Francesc Sanahuja i Toledano
President del Club Excursionista de Gràcia

40a RENOVACIÓ DE LA FLAMA DE LA LLENGUA CATALANA

PROGRAMA D'ACTES A PRADA DE CONFLENT

DISSABTE 31 DE GENER

- 06.30 h Sortida en autocar des de l'Av. Príncep d'Astúries (IES Gal·la Plàcidia)
- 08.00 h Parada a l'àrea de l'Empordà per esmorzar
- 10.30 h Arribada a Vinçà i excursió a peu a Marcèvol (també s'hi podrà arribar en autocar)
- 13.30 h Dinar de motxilla al Priorat de Marcèvol
- 15.00 h Visita guiada al Priorat
- 14.00 h Sortida en autocar cap a l'Institut Sant Josep de Prada. Estança en règim de pensió completa: sopar, dormir (portar sac o llençols), esmorzar i dinar de l'endemà
- 17.00 h Visita optativa a Vilafranca de Conflent
- 19.00 h Sopar a l'Institut
- 21.00 h Vetllada amb projecció de l'audiovisual, recital poètic i convivència

DIUMENGE 1 DE FEBRER

- 09.00 h Esmorzar
- 10.30 h Concentració al cementiri
- 11.00 h Encesa de la Torxa de la Llengua Catalana davant la tomba de Pompeu Fabra i recorregut per Prada fins l'Ajuntament
- 12.00 h Recepció per part del batlle a l'Ajuntament de Prada
- 13.00 h Dinar a la Residència
- 16.00 h Comiat i tornada a Barcelona

Durant els diferents actes intervirà la poetessa Anna Maluquer que recitarà diferents poemes

PROGRAMA D'ACTES A GRÀCIA I MONTSERRAT

VETLLA DE LA FLAMA, CONFERÈNCIES I AUDIOVISUALS A GRÀCIA

- Dia 2 LLUÏSOS DE GRÀCIA
- Dia 3 UEC DE GRÀCIA
- Dia 4 ORFEÛ GRACIENC
- Dia 5 CERCLE D'AGERMANAMENT OCCITANO CATALÀ
- Dia 6 TALLER D'HISTÒRIA DE GRÀCIA
- Dia 8 CLUB ESPORTIU EUROPA
- Dia 9 FEDERACIÓ FESTA MAJOR DE GRÀCIA
- Dia 10 CENTRE MORAL I INSTRUCTIU
- Dia 11 CERCLE CATÒLIC
- Dia 12 AJUNTAMENT DISTRICTE DE GRÀCIA (recepció per l'alcalde i regidors)
- Dia 13 CLUB EXCURSIONISTA DE GRÀCIA
- Dia 14 AJUNTAMENT DE MONISTROL (recepció per l'alcalde i regidors)
- Dia 15 MONESTIR DE MONTSERRAT
 - Pujada de la Flama a càrrec del GEDE des de Monistrol al Monestir
 - Recepció dels grallers i trabucaires a la plaça de Montserrat
 - 10.30 h Encesa de la Llàntia de la Llengua a l'atri del Monestir
 - 11.00 h Missa a la Basílica
 - 12.30 h Recepció de l'abat, parlaments i repertori musical a càrrec dels Cantaires Muntanyencs al saló d'actes de l'Abadia

Reproducció del programa d'activitats

Generalitat de Catalunya
www.gencat.cat

Abadia de Montserrat

Ajuntament de Barcelona
Gràcia

PRADES
AU COEUR DU CONFLENT

Memòria

***XI PRESENTACJÓ DE LA FLAMA DE LA
LLENGUA CATALANA A L'IPECC***

Dijous, 5 de febrer de 2009

Enric Garriga i Josep Roca

ipecc
INSTITUT DE PROJECCIÓ EXTERIOR
DE LA CULTURA CATALANA

Hotel d'Entitats. Providència, 42
08024 BARCELONA (Països Catalans)
Tel 93 213 76 48
Fax: 93 213 08 90
e-mail: ipecc@ipecc.cat
Web: www.ipecc.cat

La Flama de la Llengua Catalana que arriba cada any de Prada de Conflent enguany té la novetat que visita les principals entitats culturals de Gràcia i per tant l'IPECC no en podia ser absent.

A les 20h ha començat un acte a la sala de la Seu de l'IPECC per rebre la Flama d'enguany.

La sala estava engalanada per una gran bandera catalana col·locada frontalment darrera la taula presidencial.

Hi havia un gran cartell de la Flama i una pantalla de projeccions.

Inicia l'acte el president de l'IPECC, Enric Garriga, que llegeix un petit discurs de benvinguda.

A continuació parla el comissionat del Club Excursionista de Gràcia, Sr. Josep Roca entitat organitzadora enguany de l'acte de renovació de la Flama.

Després es passa un documental sobre persones relacionades amb el tema de la Flama i amb Pompeu Fabra.

Finalment l'IPECC ofereix un aperitiu als assistents.

Són més de 30 persones.

NOMS D'ALGUNS ASSISTENTS

Enric Garriga Trullols
Núria Bayó Mañosa
Josep Roca
Roger Llosas
Dolors Lázaro Palau
Antoni Cunillera
Teresa Sol
Emilia Giner
Mai Xartó
Olga de Cornetá
Elisa Carrera
Aurora Martínez

2

Aquest 40 aniversari ha coincidit amb el fet que l'organització d'enguany sigui a càrrec del Club Excursionista de Gràcia.

Moltes entitats de Gràcia havien manifestat el desig que la Flama de la Llengua Catalana ens visités. Això s'ha fet realitat i ara tenim el goig, l'honor i la satisfacció de rebre la Flama en el nostre local.

Gràcies als organitzadors per haver fet realitat aquest desig, per poder afirmar davant aquesta flama que continuarem la lluita per defensar la nostra llengua, afirmar la nostra identitat nacional i prosseguir per tot el món (i especialment a Brussel·les el 7 de març) la nostra reivindicació de tenir un estat propi per salvar la nostra llengua i cultura.

Gràcies.

Visca Catalunya

Visca la llengua catalana

Enric Garriga Trullols
IPECC

Foto dels assistents

4

DISCURS D'ENRIC GARRIGA TRULLOLS

Sr. Josep Roca
Comissionat del Club Excursionista

Benvolguts amics,

Us donem la benvinguda i us agraïm la vostra assistència a un acte tant simbòlic pels catalans com és la recepció de la Flama de la Llengua Catalana.

Fa 40 anys l'excursionisme català instaurà aquesta festa que coincideix amb el centenari de la naixença de Pompeu Fabra, que és el màxim exponent que ordenà la nostra llengua com una llengua moderna i codificada.

L'excursionisme català, arrelat profundament a la nostra terra, encengué la Flama de la llengua catalana i any rere any la manté viva i la renova cada any a Montserrat.

La fragilitat d'una flama, que pot ser apagada per una forta bufada, ha resistit quaranta anys i molt més abans, en unes situacions molt dramàtiques per Catalunya.

La llengua és la base més principal de la nostra nació.

Podríem dir que és l'ànima que manté viu el nostre poble. La història ja ens defineix com a nació, però sense la llengua hauríem perdut tota la nostra raó de ser, la nostra raó de voler recuperar un estat propi.

La situació de la nostra llengua fa 40 anys ens semblava més precària a causa de la no oficialitat, del no ensenyament, de la manca de mitjans en català i de la manca de govern català. Ara 40 anys més tard, quan ja hem recuperat totes aquestes mancances, ens adonem que el català ja està per sota del 50% de l'ús en la societat catalana. Es produeix un constant decliu en l'ús de la llengua que a llarg termini pot portar a la seva total desaparició pública.

L'Institut de Projecció Exterior de la Cultura Catalana i també el Cercle d'Agermanament Occitano Català que presideixo han assumit el valor simbòlic d'aquesta Flama, que ens arriba avui del Canigó, encesa davant la tomba de Pompeu Fabra, a Prada, i per això en els darrers 30 anys hem pujat a Montserrat per a participar en la fe renovada de la Flama.

3

Reproducció
del díptic editat per

“FER LA SENYORA”

Roger Lloses

Fa uns mesos, vaig llegir el llibre de Quim Monzó, *Mil cretins*. En un dels seus capítols usava l'expressió *fer la senyora* per indicar el moviment que un dels seus personatges aplicava per desplaçar una rentadora fent-la bascular alternativament sobre dues de les potes. Posteriorment, vaig escoltar l'autor en un programa de Catalunya Ràdio a l'hora de la sobretaula, i, poc després, vaig llegir-lo en un article periodístic, on, en ambdós casos, es queixava que els correctors no li admetien l'expressió donat que no consta a cap diccionari. Jo hi afegiria que, posats a filar prim, també pel component masculista.

Tot plegat em va sorprendre i divertir, perquè des de molt jovenet, quan començava a fer espeleologia a mitjans dels seixanta, ja la dèiem. No puc recordar de qui la vaig sentir dir per primera vegada. Però quan la corda, per la qual havíem de pujar o baixar un pou d'un avenc, se'ns enredava en un ressalt o una aresta, cridàvem a qui en tenia la possibilitat, que li fes fer a la corda, *la senyora*, sacsejant-la d'un costat a l'altre per alliberar-la, no fos cas que en penjar-s'hi cedís la part enredada i sofrís la patacada.

La polèmica d'en Monzó m'ha portat a pensar en què hi diria Pompeu Fabra si d'aquesta expressió n'hagués obert una fitxa, com quan descobria

mots i expressions dels parlars de les nostres comarques durant les seves excursions. Tal cosa seria improbable, car la dita expressió em sembla que ha de ser d'aparició més recent. Tampoc sé que hi diran els gramàtics, ni si cal que consti al diccionari. Però, tanmateix, en Monzó la té a la seva obra, i, els espeleòlegs, escaladors, i qui manegi cordes, potser l'usarà i no hi haurà polèmica.

Però, sobretot, em fa comprendre el gran mèrit d'Enric Prat de la Riba en la creació l'any 1907 de l'Institut d'Estudis Catalans, que tenia com a finalitat: "*el restabliment i organització de tot el que es refereix a la cultura genuïnament catalana*", i l'encert amb la incorporació l'any 1911 de Pompeu Fabra a la Secció Filològica. L'autoritat científica i

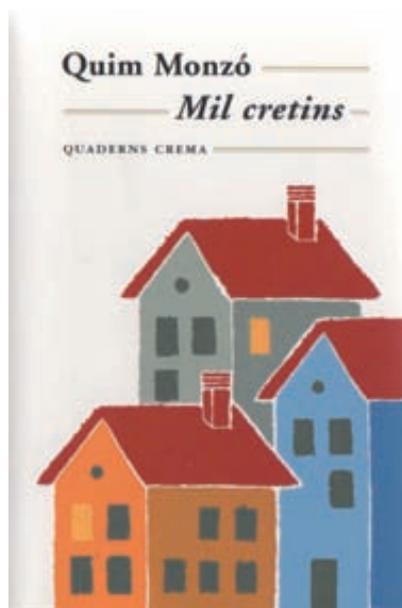
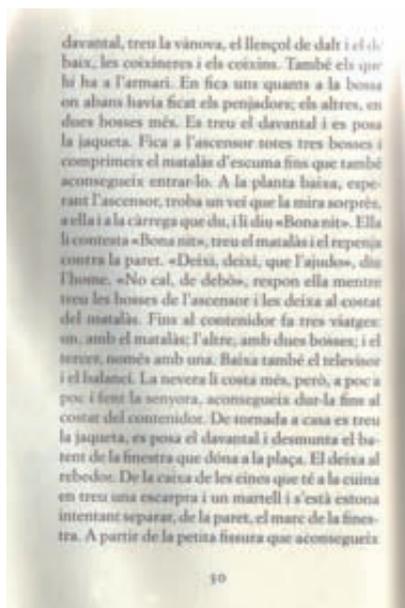

la voluntat de consens de Fabra –ell també defensava la supressió de la *h*, i que bé ens hagués anat!-, s’anaren imposant entre literats i gramàtics, malgrat llurs polèmiques, en uns moments d’anarquia ortogràfica, d’indisciplina literària, de reacció a la normativa, de famoses calaixeres massa geloses dels seus tresors, de discussions gramaticals, ortogràfiques, morfològiques, sintàctiques, d’egos entestats en les seves versions, i d’escriptors que consideraven limitada la seva llibertat amb l’aparició de les normes consensuades. Així, el nou català arribà amb molta rapidesa als

mitjans de comunicació, escoles i ciutadans. Quanta feina en tant poc temps!

Ara, han passat molts anys, -aviat en farà cent -, i aquestes dificultats han estat superades, però la nostra llengua segueix amenaçada. Ja no es discuteix una expressió amb aquella vehemència, però la llengua encara pateix agressions, pressions demogràfiques, i molt menysteniment.

Cal que el símbol de la Flama cremi ben viu per tal de no fer cap pas enrere; fem-lo pragmàtic: no hem de claudicar en els nostres drets lingüístics, i, exigim que es compleixin les lleis.

El rigor i la tenacitat de Fabra han de ser el referent, i no oblidem d’honorar-lo com cal. A Badalona, on hi va viure durant uns anys, hi té un monòlit amb la seva testa en relleu en un lloc preminent de la ciutat, davant del nou ajuntament i del museu. A Gràcia, mentre trompetegem Lesseps, hem sabatejat la casa on va néixer el Mestre i hem fet fonedís el petit monument que hi tenia erigit.

Aviat enfilarem el 150 aniversari del seu naixement -el temps passa de pressa -, però abans hem de restituir el que ja li havíem reconegut. ■

LA FLAMA DE LA LLENGUA

Antoni Dalmau i Jover

**Unim els cors, alcem els braços,
llançem pels aires un sol crit:
la llengua mare aferma els llaços
d'uns pobles forts en l'esperit.**

**La germandat esquarterada
viu l'enyorança del passat
i emprèn de nou l'alta volada
clamant pels drets de llibertat.**

**S'han revifat les velles brases
i el foc crepita amb nou ardor.
Detestem junts odis i espases
i entonem càntics de bell amor.**

**La Flama és el símbol d'una parla
que ens dóna alè i ens fa germans.
Som amatents a defensar-la
tots els Països Catalans!**

(25 de febrer de 1990)

40A RENOVACIÓ DE LA FLAMA DE LA LLENGUA CATALANA

El passat dilluns 2 de febrer de 2009 els Lluïsos de Gràcia vàrem vetllar la Flama de la Llengua Catalana a la nostra seu. Vinguda des de Prada de Conflent, fórem la primera entitat que l'acollirem a Gràcia.

Aquest acte representatiu de la nostra cultura ens omple d'alegria i ens engresca en els nostres projectes vinculats directament al coneixement i la difusió de la nostra llengua, tant per als que la vivim cada dia com en els nouvinguts d'arreu del món. L'acolliment d'aquesta gent que se suma a la nostra terra, cultura i llengua fa que creixem junts i ens renovem, any rere any, de la mateixa manera en què es renova la Flama.

Dins les nostres activitats per a promoure la llengua tenim "Explica'ns", un projecte d'intercanvi cultural amb l'objectiu de promocionar l'ús social del català. Consisteix en realitzar diverses jornades durant el curs, on es parlarà de diferents vessants

de la cultura d'un territori, a través de la gastronomia, el folklore, l'esport, etc. Els objectius són promoure l'ús del català entre els que vénen de fora de Catalunya, conèixer elements culturals diversos en un ambient amè i potenciar altres projectes interculturals de l'entitat.

També col·laborem en la campanya que difon la Plataforma per la Llengua amb el projecte "Què faig si..." fent suggeriments que poden ser útils per a afrontar situacions quotidianes pel que fa a l'ús del català.

Els Lluïsos de Gràcia, pel fet de ser una entitat de joves i infants, tenim un especial interès a potenciar un català de qualitat perquè Catalunya tingui el futur que es mereix.

Amb aquests projectes engegats només volem començar a posar el nostre granet de sorra per donar a conèixer el català i que aquesta Flama es faci cada cop més gran! ■

LA FLAMA DE LA LLENGUA CATALANA ARRIBA A L'ESTADI

Club Esportiu Europa

Diumenge a les 11 h. a la sala de premsa

Aquest diumenge dia 8 de febrer, abans de la disputa del partit de lliga entre l'Europa i el Prat, la sala de premsa de l'estadi Nou Sardanya va acollir a partir de les 11 hores (i fins les 11:40 aproximadament) una conferència sobre la renovació de la 'Flama de la Llengua', acompanyada d' un audiovisual sobre la mateixa, de 25 minuts de durada, al qual van estar convidats els socis i aficionats que assistien al partit. Va presentar l'acte Francesc Sanahuja, president del CEG.

El sots prefecte de Prades, Enric Roure, El sr. Josep Sicart, vicepresident de la FEEC, El sr. Jordi Mir i el president del Club Excursionista de Gracia,

Francesc Sanahuja, van encapçalar el passat diumenge l'encesa de la Flama de la Llengua Catalana en la seva 40a edició, en memòria de l'il·lustre Pompeu Fabra. Fabra s'exilià a la Catalunya Nord fent elecció d'aquesta població que també ha acollit molts il·lustres catalans que, per raons de les seves creences o conviccions, es van veure obligats a cercar nous indrets per desenvolupar la seva vida i la seva activitat.

Les entitats presents van recordar un cop més la important aportació de Pompeu Fabra a la nostra cultura a través del gran i complex treball bibliogràfic, el qual va permetre ordenar la gramàtica catalana i va servir de bressol pel futur de la vertebració del català. Pompeu Fabra, nascut a la Vila de Gracia l'any 1868, va compaginar la seva professió com a matemàtic i enginyer químic, amb una gran treball per la nostra llengua amb un seguit de llibres que fan recull de tota la seva aportació, així com el treball de classificació dels mots i normes ortogràfiques que van permetre normalitzar el català. ■

LA FLAMA DE LA LLENGUA CATALANA VISITA EL CERCLE

Cercle Catòlic de Gràcia

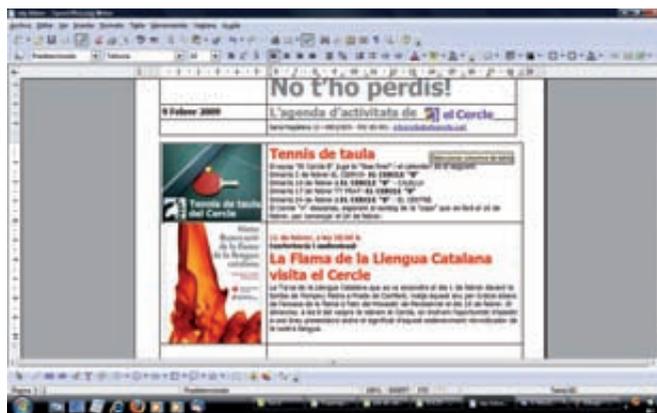
El Cercle Catòlic de Gràcia va voler acollir la Flama de la Llengua Catalana en el seu itinerari per les entitats de Gràcia. El Cercle, entitat centenària fundada l'any 1903, ha volgut estar present en els actes de Renovació de la Flama organitzats aquest any pel Club Excursionista de Gràcia.

Amb l'assistència de socis i d'altres persones no vinculades a l'entitat assabentades de la celebració de l'acte, va tenir lloc al nostre estatge l'acolliment de la llàntia i la presentació dels actes de Renovació el dimecres dia 11 de febrer a les vuit del vespre.

El vicepresident del Cercle, en Bernat Fàbregues, va presidir l'acte, i, en nom de la Comissió Organitzadora, en Roger Lloses, feu una xerrada sobre la importància de mantenir viva la reivindicació de la nostra llengua. L'acte es va concloure amb la projecció d'un audiovisual sobre la vida de Pompeu Fabra.

El Cercle, que té el català com a llengua d'ús per a les seves activitats, en el seu web i a la documentació de difusió, s'ha volgut adherir, així, a la celebració de la 40ena Renovació de la Flama de la Llengua. ■

RELACIÓ D'ENTITATS EXCURSIONISTES QUE HAN PARTICIPAT EN LES RENOVACIONS DE LA FLAMA

1 1970

Centre Excursionista de Catalunya
Paradís, 10 pral. 08002 Barcelona
933.151.408 - cec@cec.cat

2 1971

Unió Excursionista de Catalunya
Corts Catalanes, 576 1-2 08011
Barcelona
934.545.855
secretaria@uecbarcelona.org

3 1972

Club Excursionista de Gràcia
Passatge Mulet, 4 08006 Barcelona
932.378.659 - cegracia@cegracia.cat

4 1973

Agrupació Cultural Folklorica Barcelona
Pl. Ramon Berenguer, 2 2-3
08002 Barcelona
933.151.496 - acfb@feec.org

5 1974

Centre Excursionista de Terrassa
Sant Llorenç, 10 - 08221 Terrassa
937.883.030 - centre@ce-terrasa.org

6 1975

Centre de Lectura de Reus - Secció de
Muntanya
Major, 15 43201 Reus - 977.128.037
secretaria@centrelectura.org

7 1976

Comissió Centenari de l'Excursionisme

8 1977

Centre Comarcal Lleidatà
Corts Catalanes, 592 1er.
08007 Barcelona - 933.182.788
info@cclleidata.cat
Agrupació Excursionista d'Urgell
Segle XX, 2 25300 Tàrraga
973.313.357 - info@aeu.cat
Centre Excursionista de Balaguer
Apartat Correus, 40 25600 Balaguer
973.447.402
cebalaguer@cebalaguer.cat
Centre Excursionista de la Segarra
Major, 118 25200 Cervera
696.343.312 - ces@ces.cat
Centre Excursionista de Lleida
Comerç, 25 25007 Lleida - 973.242.329
cel@cel.cat
Centre Excursionista Solsonès
Casal de Cultura i Joventut 25280
Solsona
973.480.050 - cexsolsones@gmail.com
Societat d'Amics de la Muntanya de
Tremp - Alcalde Rossell, 8 25620 Tremp
973.652.300 - sam.trempe@gmail.com
Unió Excursionista Urgellenca
Apartat Correus 40
25700 La Seu d'Urgell - 973.353.709

9 1978

Centre Excursionista Serragrenyada
Bellmunt, 73 08572 Sant Pere de
Torelló 938.584.348
albertpuigvert@yahoo.es
Centre Excursionista Borgonyà
Centre Excursionista de Torelló
Núria, 91 08570 Torelló

centreexcursionistatorello@hotmail.com
Grup Excursionista Manlleu
Pl. De la Vila, 1 08560 Manlleu
938.516.269
gem@manlleu.lamalla.net
Unió Excursionista de Vic
Carrer de la riera, 22 08500 Vic
938.855.120
secretaria@unioexcursionistavic.org

10 1979

Club Muntanyenc Sant Cugat
Pl. de la Vila, 2 08172 Sant Cugat
936.745.396 - cmsc@cmsc.cat
Agrupació Excursionista Granollers
Corró, 10 08401 Granollers
938.600.147 - aegra@telefonica.net
Centre Excursionista de Castellar
Colom, s/n 08211 Castellar del Vallès
937.147.305 - cecastellar@hotmail.com
Centre Excursionista Garriguenc
Pl. Mossèn J. Oliveres, 1
08530 La Garriga
938.716.693 - info@cegarriguenc.org
Centre Excursionista Sant Celoni
Sant Antoni, 16 08470 Sant Celoni
938.675.213 - correu@elcesc.org
Club Muntanyenc de Mollet
Pineda Fosca, 6 08100 Mollet
935.791.285
cmmollet@cmm.jazztel.es
Centre Muntanyenc Sant Llorenç
Camí Font de les Canyes, 15
08227 Terrassa
937.515.716 - cmstll@suport.org
Club Muntanyenc Terrassa
Alexandre Galí, 4 08225 Terrassa
937.339.389
clubmuntanyenc Terrassa@yahoo.es
Centre Excursionista de Terrassa
Sant Llorenç, 10 08221 Terrassa
937.883.030
centre@ce-terrasa.org
Unió Excursionista de Matadepera
Pere Aldavert, 4 08230 Matadepera
mlamana@telefonica.net
Unió Excursionista de Sabadell
Salut, 14 08202 Sabadell
937.258.712 - info@ues.cat

11 1980

Centre Excursionista Àliga
Viladomat, 152 08015 Barcelona
934.544.056 - centrealiga@ono.com

12 1981

Unió Excursionista de Catalunya
Gràcia - Encarnació, 131
08025 Barcelona
932.853.454 - secretaria@uecgracia.cat

13 1982

Club Excursionista Pirenaic
Duran i Bas, 16 08002 Barcelona
933.024.239 - pirenaic@wanadoo.es

14 1983

Centre Excursionista de la Comarca de
Bages
Urgell, 16 08241 Manresa
938.722.912 - cecb@minorisa.es

Centre Excursionista de Cardona
Ap. Correus, 29 08261 Cardona
938.684.654 - camalics@gmail.com
Centre Excursionista Montserrat
Vilanova, 24 08240 Manresa
938.725.312
contacte@centreexcursionistamontser-
rat.cat
Centre Excursionista de Sant Vicenç de
Castellet - Sant Joan, 31 08295 Sant
Vicenç Castellet - 938.331.097
Centre Excursionista del Solsonès
Casal de Cultura 08280 Solsona
cexsolsones@gmail.com
Centre Excursionista de Súria
Ap. Correus, 51 08260 Súria
938.772.370
Club Muntanyenc Monistrolenc
Ap. Correus, 16 08691 Monistrol de M.
938.350.284
cmmonistrolenc@gmail.com

15 1984

Centre Excursionista Sant Francesc
(ara d'Arenys)
Ap. Correus, 166 08350 Arenys de Mar
937.922.308
ceam_arenys@wanadoo.es

16 1985

Club Excursionista Sant Vicenç
Barcelona, 253 08620 Sant Vicenç dels
Horts - 689.781.491
cesv_delshorts@hotmail.com
Agrupació Excursionista Martorell
Ap. Correus, 87 08760 Martorell
937.751.671
Ateneu Santjustenc - Secció
Excursionista
Carrer Ateneu, 3
08960 Sant Just Desvern
933.713.115 - jgiro2002@yahoo.es
Centre Cultural d'Esplugues de
Llobregat - GELADE
Àngel Guimerà, 27
08950 Esplugues Ll.
933.711.001 - info@gelade.cat
Centre Excursionista d'Abbrera
Major, 22 08630 Abbrera
630.694.787
ceabbrera@hotmail.com
Grup Excursionista el Papiol
Major, s/n 08754 El Papiol
936.730.195
jjriusduch@telefonica.net
Centre Excursionista Sant Boi
Mallorca, 30
08830 Sant Boi de Llobregat
936.309.128 - cesboi@yahoo.es
Centre Excursionista Torrellenc
Major, 47 08629 Torrelles de Llobregat
617.152.836 - cet@torrelles.lamalla.net
Centre Excursionista Vallirana
Major, 402 08759 Vallirana
936.832.661 - cev@cevallirana.cat
Club Excursionista Santfeliuenc
Vidal i Ribes, 23 08980 Sant Feliu de Ll.
geps@santfeliu.net

- Unió Excursionista Catalunya del Prat de Llobregat - Av. del Canal,176
08820 El Prat de Ll. - 696.781.953
secretaria@uecprat.com
Unió Muntanyenca Eramprunyà
Ap. Correus, 46 08850 Gavà
936.620.124 - info@umegava.org
Club Excursionista d'Esparreguera
Ap. Correus, 62 08292 Esparreguera
937.759.172
club@clubexcursionistaesparreguera.com
Centre Excursionista Molins de Rei
Major, 109 08750 Molins de Rei
936.687.901
cem@cem.molinsderei.net
Unió Excursionista Catalunya de Cornellà
Cinema Bel,13 08940 Cornellà de Ll.
933.779.452
ueccornella@hotmail.com
Unió Excursionista de Catalunya d'Olesa
Vall d'Aran, s/n 08640 Olesa de M.
937.782.952 - uec@olesam.org
- 17 1986**
Grup Cavall Bernat - Rambla, 41
08002 Barcelona - 934.120.777
grup.cavallbernat@gmail.com
- 18 1987**
Centre Excursionista de Lleida
Comerç, 25 25007 Lleida
973.234.497 - cel@cel.cat
- 19 1988**
Centre Excursionista Garriguenc
Pl. Mossèn J. Oliveres,1
08530 La Garriga - 938.716.693
info@cegarriguenc.org
Centre Excursionista de Mura
Mare déu Montserrat,7 08278 Mura
938.318.170
cem@cemura.cat
Centre Excursionista de Sant Feliu de Codines
Estricadors, 7
08182 Sant Feliu de Codines
938.661.578 - webcesf@hotmail.com
Centre Excursionista de Terrassa
Sant Llorenç, 10 08221 Terrassa
937.883.030 - centre@ce-terrasa.org
Centre Muntanyenc Sant Llorenç
Camí Font de les Canyes,15
08227 Terrassa
937.515.716 - cmstll@suport.org
Club Muntanyenc Sant Cugat
Pl. Vila, 2 08172 Sant Cugat del Vallès
936.745.396 - cmsc@cmsc.cat
Unió Excursionista de Matadepera
Pere Aldavert, 4 08230 Matadepera
mlamana@telefonica.net
Unió Excursionista de Sabadell
Salut, 14 08202 Sabadell
937.258.712 - info@ues.cat
- 20 1989**
Secció Muntanya Bombers de Reus
Mas de Tallalapedra, 1 43204 Reus
Secció Excursionista Agrupació Cultural Vilaseca
Ap. Correus, 40 43480 Vila-seca
607.427.994
secciomuntanya@hotmail.com
Associació Excursionista Cornudella del Montsant
Pl. Vila, 12 43460 Cornudella M.
977.821.454 - aecornudella@auna.com
Secció Excursionista de Associació Alumnes i Exalumnes de l'Escola Industrial
Muralla Sant Antoni,35 43800 Valls
977.613.443
info@muntanya.aaet.com
Associació Excursionista de Catalunya de Reus
Galanes, 10 43201 Reus
977.345.040 - aecreus1@yahoo.es
Centre Excursionista Maspujols
Sant Roc, 4 43382 Maspujols
977.815.025 - cemaspujols@tinet.cat
Club Excursionista Montblanc
Fra Magí Català, 1 4340 Montblanc
977.863.045 - club_excursionista_montblanc@hotmail.com
Centre Excursionista Queralt - Forn de Baix, 13 43420 Santa Coloma de Q.
637.714.448 - cequeralt@yahoo.es
Centre d'Estudis Riudoms - Secció Excursionista
Av. Pau Casals, 84 43330 Riudoms
977.768.060 - cerap@cerap.net
Centre Excursionista de Tarragona
Sant Antoni Mª Claret,11
43002 Tarragona - 977.240.250
cet@tinet.org
Club Atlètic Espluguï - Secció Excursionista
Ap. Correus, 14 43440 L'Espluga de F.
645.071.146 - s.e@caesplugui.org
Club de Futbol Reddis - Secció Excursionista
Ap. Correus, 217 43205 Reus
977.752.593
reddis.muntanya@gmail.com
Grup Excursionista del Camp de Tarragona
Pl. Vila, 5 43812 Puigpelat
gect@gect.cat
Grup Excursionista la Rata Cellarda
Casal de Cultura 43748 Tivissa
977.417.360
Grup Excursionista de Salouenc
Advocat Gallego, 2 43840 Salou
670.246.465
pamengol@telefonica.net
Unió Excursionista Mestral
Ap. Correus, 841 43080 Tarragona
615.885.029
mestral.tarragona@gmail.com
- 21 1990**
Club Natació Igualada - Secció Excursionista - Odena, 38
08700 Igualada - 938.030.038
cnigualada@cnigualada.cat
- 22 1991**
Unió Excursionista de Catalunya de Gràcia
Encarnació, 131 08025 Barcelona
932.853.454 - secretaria@uecgracia.cat
- 23 1992**
Unió Excursionista de Catalunya de Mataró
Nou, 29 08301 Mataró
937.961.430
uecmataro@telefonica.net
- 24 1993**
Entitats del Vallès (repetició)
- 25 1994**
Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya
Rambla, 41 08002 Barcelona
feec@feec.cat
- 26 1995**
Unió Excursionista de Sabadell
Salut, 14 08202 Sabadell
937.258.712 - ues@ues.cat
- 27 1996**
Associació Excursionista d'Etnografia i Folklore
Avinyò, 19 08002 Barcelona
933.022.730
- 28 1997**
Club Excursionista de Gràcia
Ptge. Mulet, 4
08006 Barcelona
932.378.659 - cegracia@cegracia.cat
- 29 1998**
Associació Cultural Folkòrica Barcelona
Pl. Berenguer el Gran,2 08002 Barcelona
acfb@feec.cat
- 30 1999**
Centre Excursionista de Rubí
Pl. Riera, 30 08191 Rubí
935.887.170
cer@rubicer.org
- 31 2000**
Grup Muntanyenc de la Lira
Vendrellena
Sant Jordi, 3 43700 El Vendrell
977.666.995 - secretaria@gmlira.com
- 32 2001**
Centre de Lectura de Reus -Secció Excursionista
Major, 15 43201 Reus - 977.128.037
secretaria@centrelectura.org
- 33 2002**
Unió Excursionista de Catalunya
Corts Catalanes, 576 1-2
08011 Barcelona
934.545.855
secretaria@uecbarcelona.org
- 34 2003**
Centre Excursionista de Castellar del Vallès
Colom, s/n 08211 Castellar del Vallès
937.147.305 - cecastellar@hotmail.com
- 35 2004**
Centre Excursionista de Catalunya
Paradís,10 pral. 08002 Barcelona
933.151.408 - cec@cec.cat
- 36 2005**
Agrupació Excursionista Talaia
Comerç, 4 08800 Vilanova i la Geltrú
938.931.257
aetalaia@aetalaia.org
- 37 2006**
Unió Excursionista de Catalunya
Corts Catalanes, 576 1-2 08011 Barcelona
934.545.855
secretaria@uecbarcelona.org
- 38 2007**
Club Excursionista Pirenaic
Duran i Bas, 16 08002 Barcelona
933.024.239 - pirenaic@wanadoo.es
- 39 2008**
Unió Excursionista de Sabadell
Salut, 14 08202 Sabadell
937.258.712 - info@ues.cat
- 40 2009**
Club Excursionista de Gràcia
Ptge. Mulet, 4 08006 Barcelona
932.378.659 - cegracia@cegracia.cat ■

ACTIVITATS REALITZADES DURANT LA 40ENA. RENOVACIÓ DE LA FLAMA DE LA LLENGUA

20-12-08

08.00

Viatge d'una representació de la Comissió Organitzadora i del Consell Directiu del Club (F.Sanahuja, J.Portell, D.Làzaro, R.Lloses) a Prada per concretar el programa dels actes a Prada amb el Grup Pirinenc Excursionista Nord Català (GPRENC) i concretar el recolzament i participació de l'Ajuntament de Prada de Conflent.

31-01-09

06.30

Viatge a Prada de Conflent en autocar.

11.00

Arribada a Marquixanes. Trobada amb el GPRENC i, amb el seu guiatge, fem l'excursió a Marcèvol pel Sender d'Émilie. Visita del Priorat de Marcèvol. Durant l'itinerari amb el Canigó de fons i en la visita al Priorat, la poetessa Anna Maluquer recità poemes de Joan Sebastià Pons i Jacint Verdaguer entre d'altres. Dins el Priorat, cantaires del GPRENC interpretaren cançons tradicionals nord-catalanes i, tots conjuntament, populars catalanes. Al pati interior, xerrada sobre el projecte de camp de golf a tocar del Priorat i del moviment opositor. Dinar de motxilla.

15.00

Diverses visites culturals: Sant Miquel de Cuixà, Vilafranca de Conflent i Prada

19.00

Allotjament en règim de pensió completa a l'Institut Sant Josep de Prada. Després de sopar tingué lloc una vetlla amb cants i acudits. Recollida d'inscripcions a l'associació en defensa de l'entorn de Marcèvol i Arboçol on hi ha intenció de construir-hi un camp de golf.

01-02-09

10.30

Després d'esmorzar, concentració de participants i caminada fins el cementiri de Prada. Parada comentada davant la casa on va viure i morir Pompeu Fabra, a la rue des Marchands, i davant la placa recordatòria que li ha dedicat la vila de Prada.

11.00

Concentració amb autoritats al cementiri.

11.30

Encesa de la torxa de la Flama davant la tomba de Pompeu Fabra, interpretació musical de flauta travessera a càrrec de Xavier París, breu reci-

tal poètic d'Anna Maluquer, i parlaments de Jordi Mir i Francesc Sanahuja.

12.00

Trasllat en comitiva pels carrers de Prada encapçalats la llàntia i per una pancarta al·lusiva a la commemoració, fins la sala de l'Ajuntament vell, on, el 1948, es va vetllar el cos de Fabra i va rebre els últims honors. Hi hagué parlaments del 1er tinent d'alcalde de Prada, de la consellera de Cultura, del representant del GPRENC, Jordi Taurinyà, i del Club Excursionista de Gràcia, Francesc Sanahuja. El "Gràcia" va lliurar a l'Ajuntament, al GPRENC en mans d'Antoni Glory i a Jordi Taurinyà, sengles reproduccions del nostre banc fundacional. A continuació els assistents entonaren Els Segadors. L'Ajuntament va obsequiar tots els assistents amb un refrigeri.

14.00

Dinar de germanor a l'Institut Sant Josep

16.00

Comiat de la trobada

02-02-09

20.00

Lluïsos de Gràcia. Vetlla de la Flama. Intervenció d'acollida per part de Jordi Casassas, president dels Lluïsos i presentació de l'esdeveniment per part de Francesc Sanahuja, president del CEG i de la comissió dels actes. Projectió de l'audiovisual "El meu avi" de TV3 dedicat a Pompeu Fabra. En acabat l'acte se serví un refrigeri.

03-02-09

20.00

UEC Gràcia. Vetlla de la Flama. Intervenció d'acollida per part de Joan Sanjaume, i presentació de la Flama per part de.... Projectió de l'audiovisual "El meu avi" de TV3.

04-02-09

20.00

Orfeó Gracienc. Vetlla de la Flama. Intervenció d'acollida per part de Ramon Botet, president de l'Orfeó i presentació de la Flama per part de Miquel Fernández, vicepresident del CEG i membre de la comissió dels actes. Projectió de l'audiovisual.

05-02-09

20.00

Institut de Projectió Exterior de la Cultura Catalana (IPECC) i Cercle d'Germanament Occi-

tà Català (CAOC). Intervenció d'acollida per part del seu president, Enric Garriga, i de presentació de la Flama per part de Josep Roca, expresident del CEG i membre de la comissió dels actes. Projectió de l'audiovisual. Després de l'acte se serví un refrigeri.

06-02-09

20.00

Taller d'Història de Gràcia. Intervenció d'acollida per part de Joan Àngel Frigola, president del Taller, i presentació de la Flama per part de Carles Albesa, expresident del CEG i membre de la comissió dels actes. Projectió de l'audiovisual.

08-02-09

12.00

Club Esportiu Europa. Intervenció d'acollida per part de Guillaume De Bode, president de l'Europa, i presentació de la Flama per part de Francesc Sanahuja, president del CEG.

09-02-09

20.00

Federació Festa Major de Gràcia. Intervenció d'acollida per part de Ricard Estruch, president de la Federació, i presentació de la Flama per part de Dolors Làzaro, presidenta de la secció Cultural del CEG i membre de la comissió dels actes. Projectió de l'audiovisual. La Federació obsequia els assistents amb un refrigeri.

10-02-09

20.00

Centre Moral i Instructiu de Gràcia. Intervenció d'acollida per part de Carlos Pablos, president del Centre, i presentació de la Flama per part de Joan Cervera, expresident del CEG i membre de la comissió dels actes. Projectió de l'audiovisual.

11-02-09

20.00

Cercle Catòlic de Gràcia. Intervenció d'acollida per part de Bernat Fàbregas, vicepresident del Cercle, i presentació de la Flama per part de Roger Lloses, vicepresident del CEG i membre de la comissió dels actes. Projectió de l'audiovisual.

12-02-09

18.00

Ajuntament de Gràcia. Acte de cloenda de les Vetlles de la Flama itinerants. Parlaments de Guillem Espriu, Regidor del Districte, i Francesc Sanahuja, president del CEG i de la comissió dels actes. Projectió de l'audiovisual.

14-02-09

12.00

Monistrol de Montserrat. Concentració a l'estació del Cremallera per rebre la Flama. Recepció de l'alcalde, regidor, membres del Club Excursionista Monistrolenc. Desfilada seguint la Flama i la pancarta cap a la Casa de Cultura on va quedar dipositada la llàntia a la vista del públic fins l'endemà. Parlaments de Joan Miquel Rodríguez, alcalde de Monistrol de Montserrat, i de Francesc Sanahuja, president del CEG.

15-02-09

08.00

Sortida de dos autocars cap a Monistrol de Montserrat.

09.00

Recollida de la llàntia de la Flama a la Casa de Cultura de Monistrol. Ascensió a peu al Monestir amb la llàntia per part dels excursionistes d'un autocar i també de l'alcalde, regidor i membres del C.E.Monistrolenc.

10.30

Concentració a l'estació superior del cremallera per traspasar la Flama de la llàntia a la torxa i a continuació anar en comitiva fins la Basílica.

11.00

Recepció de la Flama per part del Pare Abat a la porta de la Basílica. Encesa del ciri a l'altar. Missa conventual i Virolai.

12.00

Encesa de la Llàntia Votiva de la Llengua Catalana a l'atri amb una molt nombrosa participació d'excursionistes i representats de les entitats. Parlaments del Pare Abat, Dom Josep M. Soler, de Francesc Guillamon, vicepresident de la Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya, i de Francesc Sanahuja, president del CEG. Cant de l'himne nacional.

12.30

Acte Institucional de Cloenda a la Sala d'Actes del Monestir. Parlaments del president del Parlament de Catalunya, Ernest Benach, del Pare Abat, Josep M. Soler, de l'alcalde de Monistrol, Joan Miquel Rodríguez, i del president del CEG, Francesc Sanahuja. Conferència conjunta a càrrec de Jordi Mir i Joan Cervera. Concert de la Coral Cantaires Muntanyencs del CEG, i cloenda dels actes amb la felicitació de Francesc Guillamon, vicepresident de la FEEC, pel desenvolupament dels actes d'enguany. ■

RECULL DE FRASES

“El meu principal objecte ha sigut presentar el català tal com es parla.”

Lema de la campanya lingüística de L’Avenç

“Quan vaig veure que era una gramàtica escrita per un jove, vaig pensar que fóra una obra dogmàtica, intransigent i injusta. Veig, però, que té fonaments en la realitat.”

Marià Aguiló

“Ni la pràctica de l’excursionisme ni l’estudi de la llengua no m’han donat mai cap disgust.”

Pompeu Fabra, Conversa amb Josep Miracle, Montpelier 1941

“Als Pirineus, a la vora del foc en un mas o en una pleta de pastors, vaig poder recollir una pila de paraules vives... perquè els pastors pirinencs no solament són bons guardadors de xais i ovelles, sinó de mots, de cançons i vells adagis.”

Pompeu Fabra, Conversa amb Josep Miracle, Montpelier 1941

“Si ara tornéssim a Catalunya, potser ja no estudiaria més, però encara faria excursions...”

Pompeu Fabra, Conversa amb Josep Miracle, Montpelier 1941

“... la seva dialèctica fou irresistible, només i precisament perquè tenia raó.”

Alexandre Galí

“No pude aceptar el puesto que en la Real Academia Española me ofrecían, porque creí que el oficio de depurar la lengua sólo a catalanes, balearicos y valencianos corresponde.”

Discurs a l’Exposició del Llibre Català, Madrid, 1927

“Ja tenim institucions, ja tenim diccionari!”

Titulars periodístics arran de la publicació del Diccionari General de la Llengua Catalana, any 1932

“L’ensenyança catalana constitueix una de les reivindicacions bàsiques del catalanisme i un dels drets cabdals i irrenunciables del nostre poble.”

Antoni Rovira i Virgili, 1931

“No és solament la ciutat que ha d’agrair la vostra obra i honorar el vostre nom. És Catalunya, que us deu una glorificació de caràcter nacional.”

Ventura Gassol, 1936, en ocasió del lliurament de la medalla d’or de Barcelona

“Si a mi se’m considerava com una mena de símbol de la llengua catalana, em va semblar molt clar que, si jo fallava, fallaria la llengua. I m’era evident que si la llengua fallava, fallava tot.”

Pompeu Fabra, Conversa amb Josep Miracle, Montpelier 1941

“L’obra cabdal de la renaixença del nostre poble ha estat la de forjar una llengua que fos l’instrument adequat per al desenvolupament de la cultura catalana.”

Pompeu Fabra, 1937

“Cuando la guerra haya terminado, Pompeyo Fabra y sus obras irán arrastrados por las Ramblas.”

Queipo de Llano, general franquista, 1938

“Cal no abandonar mai ni la tasca ni l’esperança.”

Setmana d’Estudis Catalans, Prada, 1947

“I ara, sobretot ara, no puc oblidar que totes les nostres converses amb el Mestre malaguanyat eren en català, i que en català li responien els pagesos i jornalers del Conflent.”

Josep-Sebastià Pons

“Els qui hem sigut companys seus en moltes excursions i acampades podem afirmar sense temença d’equivocar-nos, que l’entusiasta afecció excursionista que el distingia naixia del seu gran amor a la naturalesa.”

Pere Arnalot i Saura

CLUB
EXCURSIONISTA
DE GRÀCIA

Capiro Hospital
General de Catalunya

Obra Social "la Caixa"

Ajuntament de Barcelona

Viatges i Aventura

FADERS

GRIFONE®

<http://www.balmat.es>

BALMAT

esports de muntanya